

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FAKULTA FILOZOFICKÁ
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ČESKÁ A ŠPANĚLSKÁ FRAZEOLOGIE, KLÍČOVÉ SLOVO: NÁZVY BAREV

Vedoucí práce: PhDr. Jana Pešková, Ph.D.

Autor práce: Jana Reilová

Studijní obor: AJL-SJL

Ročník: III.

2016

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektrickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 26. dubna 2016

Jana Reilová

Děkuji PhDr. Janě Peškové, Ph.D. za odborné vedení této diplomové práce, za cenné rady a podnětné připomínky, za trpělivost a její čas, který mi věnovala.

Anotace

Tématem bakalářské práce je obecná frazeologie česká a španělská, přičemž se detailněji zaměřuje na studium této problematiky v oblasti barev. Práce má dvě části. V první z nich, teoretické části, se budu věnovat objasnění základních pojmů, které úzce souvisí s tematikou idiomatiky a frazeologie. V části druhé, praktické, budu provádět sběr konkrétních přísloví a pořekadel vyskytujících se ve španělském jazyce, jež v sobě zahrnují nějakou barvu. S těmito příslovími pak dále pracuji a provádím analýzu významů, rozbor frazémů po stránce formální a analýzu translatickou.

Abstract

The topic of the thesis is general frazeology of Czech and Spanish language. It focuses in detail on study of this problematics in a field of colours. The thesis has two parts. In the first of the parts, the theoretical one, I will clarify the basic therms which are narrowly linked to the topic of idiomatics and frazeology. In the second part I will collect concrete idioms and sayings that are present in Spanish language and that contains in its structure some colour. Further I will carry on the analisis of its meaning, as well as its structure and the last apsect will be translatology.

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Teoretická část	1
2.1. Frazeologie	1
2.1.1. Základní vymezení pojmů.....	1
2.1.1.1. Pojem frazeologie	1
2.1.1.2. Frazém	2
2.1.1.2.1. Další názvosloví.....	2
2.1.1.2.2. Vlastnosti frazémů	2
2.1.1.2.3. Druhy frazémů	4
2.1.1.2.4. Frazém versus idiom.....	5
2.1.2. Historie, vývoj a současná situace	5
2.1.2.1. Paremiologie	6
2.1.3. Frazeologický neologismus	7
2.1.4. Frazeologie jako interdisciplinární věda	8
2.1.5. Funkce frazeologie	8
2.1.6. Kulturní determinace	9
2.1.6.1. Analýza přístupů k výuce české frazeologie pro cizince.....	11
2.1.7. Problematika překladu	12
2.1.8. Klasifikace frazeologismů	13
3. Praktická část.....	16
3.1. Analýza sémantická.....	16
3.1.1. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „negro, -a, -os, -as“	17
3.1.2. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „blanco, -a, -os, -as“	20
3.1.3. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „rojo, -a, -os, -as“	24
3.1.4. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „azul, -es“	24
3.1.5. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „verde, -es“	25
3.1.6. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „marrón, -es“	27
3.1.7. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „castaño, -a, -os, -as“	27
3.1.8. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „roso, -a, -os, -as“	28
3.1.9. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „gris“	28
3.1.10. třídění frazémů dle sémantické konotace	29

3.2. Analýza frazémů po stránce formální	29
3.3. Analýza translatická	34
3.3.9. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „negro, -a, -os, -as“	34
3.3.10. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „blanco, -a, -os, -as“	40
3.3.11. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „rojo, -a, -os, -as“	48
3.3.12. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „azul, -es“	49
3.3.13. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „verde, -es“	50
3.3.14. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „marrón, -es“	54
3.3.15. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „roso, -a, -os, -as“	55
3.3.16. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „gris, -es“	55
5. Závěr	64
6. Resumé.....	66
Bibliografie.....	68

1. Úvod

Téma frazeologie souvisí se studiem slovní zásoby, což je neodmyslitelný základ každého jazyka. Toto téma jsem si vybrala, protože ho vnímám jako fenomén, který je v našich životech zastoupen v poměrně velké míře, a to i přes to, že si to možná většina z nás ani neuvědomuje. Při studiu odborných publikací jsem i já zjistila, o jak rozsáhlé téma a s jak velmi bohatou tradicí se vlastně jedná. Z rešerše, kterou jsem provedla před tím, než jsem práci začala psát mi jasně vyplynulo, že z českých autorů, kteří se nejvíce podílejí na osvětě v tomto směru je František Čermák, jež se mi jeví jako skutečná lingvistická ikona se specializací právě na oblast frazeologie.

Na frazeologii zároveň shledávám zajímavé, do jaké míry nás podvědomě může formovat jako osobnosti, neboť spousta přísloví je založeno právě na lidové tradici a ne zřídka kdy v sobě nese nějaké morální ponaučení či životní zkušenosti. Za zmínku stojí také její interdisciplinární charakter. Jejím dalším a všem jistě zřejmým rysem je, že používáním frazeologických obrátů ozvláštňujeme originální formou svůj projev, ať již mluvený či písemný. V neposlední řadě se frazeologie do velké míry nezpochybnitelně zaslouhuje o rozšiřování slovní zásoby a to tím, že vznikají nové, doposud neznámé kombinace, které mají svůj specifický význam.

Obzvláště specifická je pak problematika překladu frazémů. Zajímá mě, do jaké míry budu schopna vyhledat přesné, nebo alespoň částečné ekvivalenty španělských výrazů v češtině. Právě tomuto se mimo jiné budu věnovat v praktické části mé bakalářské práce.

2. Teoretická část

2.1.Frazeologie

2.1.1. Základní vymezení pojmů

2.1.1.1.Pojem frazeologie

Teorii popisující problematiku frazeologie najdeme ve většině odborných publikací zařazenou pod označením IF, jež slouží jako všeobecná zkratka zahrnující v sobě idiomatiku a frazeologii. Oblast IF spadá pod lingvistickou disciplínu zabývající se slovní zásobou jazyka, tedy pod lexikologii.

Čermák (1982, 14) podotýká fakt, že samotné označení frazeologie není ideálním názvem pro tuto oblast, a to zejména pro možný vznik asociace se slovem fráze mající jak

pejorativní odstín, tak i odborné užití jinde (např. ve francouzském jazyce se tak označuje věta a také se používá v generativní gramatice). Frazologie se tedy začíná nazývat, pro své specifické přístupy, oblast lexikografických aplikací frazeologické teorie. (Čermák: 1990, 6)

Pro definování pojmu frazeologie je možné říci, že se jedná o zvláštní produkt anomálních kombinací běžných jazykových jednotek vždy bezprostředně nižší roviny.

2.1.1.2.Frazém

Poměrně stručnou a srozumitelnou definici poskytuje Čermák (2007, 31). „Frazém je jedinečné spojení minimálně dvou prvků, z nichž některý (popř. žádný) nefunguje stejným způsobem v jiném spojení (resp. více spojeních), popř. se vyskytuje pouze ve výrazu jediném.“

Detailněji jej popisuje Čermák (1990, 3) „Frazém je jazyková jednotka každé jazykové roviny s obsahově-sématickou stránkou a zároveň i takové syntagma prvků, z nichž alespoň jeden je z hlediska druhého členem extrémně omezeného a zavřeného paradigmatu. V užším smyslu je frazém jednotkou především z hlediska formálního – na rozdíl od idiomu, který je obecně vymezován stejně, avšak především z hlediska obsahově semantického. Tato zčásti (ne však zcela) se překrývající terminologická dvojdomost je dána potřebou rozlišit specifické aspekty formální od sématicko-funkčních.“

2.1.1.2.1. Další názvosloví

Na rovině nevětných kombinací slovních, se frazémům lidově a nespecificky, resp. v různém a kolísavém smyslu občas říkává rčení, úsloví či obrat. Na rovině větné pak jde především o označení jako přísloví, pořekadlo, pranostika. Mezi větné (propoziční) frazémy však patří množství různých dalších typů, různé formule aj. Zvlášť stojí přirovnání (můžou být povahy kolokační i větné) a binomály, které můžou zahrnovat i nefrazémy. (Čermák: 2007, 33).

2.1.1.2.2. Vlastnosti frazémů

Po formální stránce dále Čermák (1982, 64-66) rozlišuje 6 základních rysů, které frazém vykazuje. Jedná se o:

- diskrétnost = jednotka tvořena kombinací alespoň dvou komponentů,
- nepravidelnost – odpovídá anomálnosti,

- nemodelovost – odpovídá jedinečnosti,
- ustálenost = uzuální souvšsyt komponentů,
- rekurentnost,
- reprodukovatelnost – frazémy nově vznikají, ale také zastarávají.

Anomálnost je jedním ze základních rysů frazému. Velmi výrazně se anomálie projevuje v gramatických transformacích. Například u frazému *přirůst někomu k srdci*. Není zde možná transformace a tedy jeho užití např. v otázce, pasivu, kondicionálu, imperativu či první osobě singuláru i plurálu. Tento druh anomálie je dobře vidět v omezeních textového úzu toho kterého frazému, která jsou vždy individuální a je tedy třeba je pro každý frazém znát stejně tak, jako známe jeho význam. Různé druhy anomálie u konkrétního frazému se zpravidla sdružují v různém složení a počtu, díky tomu lze podle míry jejich zapojení mluvit i o stupni idiomatizace (frazologizace) takového frazému. Nejnížší mívají periferní kvazifrazémy a kvaziidiomy. Nemá-li daná kombinace anomálii žádnou, není to frazém. (Čermák: 2007, 31).

Dalším z rysů frazému, který je třeba detailněji rozvést je ustálenost. Je tomu tak proto, že může být dvojího charakteru a je třeba si ujasnit dva úhly pohledu na tentýž termín. Jedná se za prvé o ustálenost formální a za druhé o ustálenost lexikální. Stálost formální představuje syntaktickou nepřemístitelnost komponentů frazému. Např. u výrazu *Jen houšť a větší kapky*. – zde je vyloučena možnost záměny pořadí komponentů, dosáhli bychom tak nesprávného výrazu * *Jen větší kapky a houšť*. Stálost lexikální, jak již název napovídá, reprezentuje nemožnost volně nahrazovat komponenty frazeologickým celků komponenty podobnými, synonymními či jinak významově blízkými. Např. ve frazému *Pohrává si s ním jako kočka s myší*. je nemožné nahradit slovo kočka slovem pes. Získali bychom tak nesprávný výraz * *Pohrává si s ním jako pes s myší*. Není možno volně nahrazovat ani komponent myš. Dostali bychom např. neexistující výraz * *Pohrává si s ním jako kočka s krysou*. (Mlacek – Ďurčo: 1995)

Čermák (2007, 29) se dále zabývá také termínem kolokabilita, jež definuje jako „Obecně individuální formální a významovou spojitelnost, schopnost kombinace každého jazykového prvku s jiným nebo jinými, vytvářená jeho jedním nebo více kolokačními paradigmaty[...].“ V tomto ohledu je frazeologie výjimečná, neboť na rozdíl od pravidelného jazyka, jehož kombinace vycházejí pouze a nutně z kompatibility (pravidelných kolokací), frazémy a idiomy jsou jiné. Mezi jejich komponenty může být vedle kompatibility i její

absence, nastává zde tedy vztah inkompatibility. Inkompabilitu Čermák definuje jako „významovou neslučitelnost, kde existuje sémantický syntagmatický vztah mezi dvěma vzájemně se vylučujícími lexémy nebo jinými prvky sémantické povahy, které se tudíž nemůžou běžně kombinovat ve smysluplném syntagmatu.“ Jde např. o výrazy jako: *kamenný obličej, otevřená hlava, umět se narodit, ztratit hlavu, to tě bude stát krk* a pod.

Z tropologického hlediska lze uvést další možné rysy frazémů, jež uvádí García-Page (1998, 20). Jedná se o častou přítomnost metafory (např. „lover a cántaros, dar el pasaporte, tirar la toalla“), metonymie (např. „dar gato por liebre“) či hipoerboly (např. „echar la casa por la ventana, ahogarse en un vaso de agua“).

Ruiz Gurillo (2001, 16-19) poukazuje na dva hlavní aspekty frazeologických výrazů. Jedná se opět o ustálenost (*fijación*) a idiomaticitnost (*idiomaticidad*). Přítomnost faktoru ustálenosti ilustruje stejným způsobem jako Mlacek – Ďurčo, tedy pomocí demonstrace nemožnosti substituce. A idiomaticitnost na příkladu, který zde překládám:

a. „*Andrea corta el bacalao de manera muy limpia y rápida.*“

b. „*Andrea es la que corta el bacalao en esa relación.*“

Význam výrazu „a.“ bude „Andrea krájí tresku velmi dobře a rychle.“ Naproti tomu u výrazu „b.“ již mluvčí nechce hodnotit ničí dovednosti v kuchyni, ale frazém znamená že: „Andrea je ta, která ve vztahu o všem rozhoduje“. Onen přenesený význam je zde znakem idiomaticitnosti. Celý systém spočívá již ve výše zmiňovaném pravidlu, které říká, že význam výrazu není nikdy jen pouhým shrnutím jeho jednotlivých významových celků. Na příkladu je také dobře vidět, že dalším z faktorů pro interpretaci textů zahrnující frazém je kontext užití.

2.1.1.2.3. Druhy frazémů

a) lexikální frazém

Lexikální frazém je takový frazém, jež má funkce shodné se základními funkcemi běžných (především autosémantických) slov, tak jak o nich uvažujeme v pravidelném jazyce. V kontextu může frazém, především díky své známosti a vyšší frekvenci, podstoupit i nejrůznější autorské aktualizace. Pokud se stanou standardními, mohou se chápat jako druh transformace. (Čermák: 1982, 184).

frazém lexikální – např. *přestřelit* – jeho komponenty pře-střelit (proti pravidelnému *pře-hodit* apod.)

- b) **frazém kolokační** – např. *mít strejčka* – zde užity komponentní lexikální tvary (proti pravidelnému *mít tetičku* apod.)
- c) **frazém propoziční** – např. *To je slovo do pranice* (proti pravidelnému *To je slovo do diskuze* apod.).
- d) **frazém polypropoziční monosubjektový** – s užitím kolokačních komponentů – např. *mladý kurvy, starý modlářky*
- e) **frazém intersubjektový** – s propozičními komponenty u různých mluvčích – např. *A: Pozdrav Pánbu! B: Dejž to pánbu!* (Čermák, 2007, 43)

2.1.1.2.4. Frazém versus idiom

Často se mezi tyto dva termíny klade rovnítko. Čermák (2007, 33) však vysvětluje, proč tomu tak není:

U dichotomie frazém a idiom (a také frazeologie a idiomatika) je vidět jak jasný rozdíl, tak určité překrývání. Obecně jde o rozdíl v hledisku, je proto vhodné ve snaze rozdílné hledisko zdůraznit udržet i rozdíl terminologický. V zásadě platí, že analyzujeme-li kombinatorický útvar formálně, z hlediska formálních rysů, mluvíme o frazému, zatímco analýza sémantická, z hlediska relevantních sémantických rysů (včetně nominativních), opravňuje užití názvu idiom. Tato jen zdánlivá dvoukolejnost není zbytečná: na jedné straně je metodologicky často nutné pro jejich nápadnou odlišnost si všimnout zvlášť stránky sémantické nebo stránky formální, na druhou stranu nemají obě stránky stejný rozsah. Vzhledem ke klesajícímu stupni a počtu anomálií a při přechodu k periférii frazeologie a idiomatiky je tam sémantická stránka zpravidla silně oslabená, nejasná a pak převažuje, resp. prakticky zůstává pro analýzu pouze stránka formální a tedy i termín frazém.

Z tohoto tvrzení lze snadno odvodit, že frazém a idiom jsou jedna a ta samá jednotka, ale zároveň je důležité zachovat oba termíny pro zdůraznění toho, co v danou situaci, na určité kolokaci, zkoumáme.

2.1.2. Historie, vývoj a současná situace

Historii frazeologii poměrně vtipně popsal Čermák (1990, 3). Uvádí, že idiomatika a frazeologie se jako disciplína začala konstituovat až po 2. světové válce a jako obor takto relativně mladý prošla i svými “dětskými chorobami“. Tyto choroby se dle něj „projevovaly především metodologicky, neboť v počátcích této vědy se dlouze diskutovalo, jak o pojetí a

rozsahu hranic této lingvistické disciplíny, tak i o podstatě její jednotky.“ Zdůrazňuje, že „v různých zemích a národních školách přežívají značně různé koncepce. Ve většině zahraničních přístupů se stále ještě například oblast větných frazémů či frazémů lexikálních do disciplíny vůbec neintegruje (v prvním případě se stále ponechávají v péči etnografů, v druhém se mlčky toleruje jako nepravidelnost slovo tvorby). Současná situace je taková, že rostoucí potíže se značným rozsahem frazeologického materiálu, oživený zájem o mluvený jazyk i výrazové bohatství národního jazyka vedly k tomu, že oblasti je nyní věnována zvýšená pozornost, delší dobu lexikograficky, nověji i teoreticky.“ Významnou roli zde, jak Čermák podotýká, hraje role češtiny jakožto cizího jazyka. „Studium jazyka nemateřského s sebou nese potřebu explicitního a konsekventního popisu celé oblasti namísto dosavadních přístupů problematiku jen glosujících a ilustrujících“.

Frazémy odrážejí historickou zkušenost uživatelů národního jazyka, mapují současný společenský život, proto se neustále aktualizují frazémy starší, některé ustupují z aktivního užívání a vznikají nové. Proto by nejen poučení o české frazeologii, ale i praktické frazeologické semináře (se sběrem, interpretací a srovnáním frazeologie i sledováním její dynamiky) měly být součástí každé výuky českého jazyka. (Hasil: 2011, 43). Tématu vzniku nových frazémů – tzv. frazeologickým neologizmům se budu dále věnovat v oddílu 2.1.3.

2.1.2.1.Paremiologie

Jedná se o vědu, která se zabývá sběrem a zpracování přísloví. Existence frazeologických sbírek nám umožňuje odhalit, jak dalekosáhlou tradicí se tato lingvistická disciplína může pochlubit. Její kořeny sahají až do staré Antiky. Jednalo se především o různá mravní poučení a jiné výstižné zásady, postřehy a myšlenky o životě, ať již autorské či lidové. První známá sbírka nese jméno *Knihy Přísloví*. Jedná se o soupis Šalamounových přísloví ve Starém Zákoně. Další známá poučení o životě pochází například od Theognisa z Megary či od Eipkúra. V době renesance sbíral přísloví Erasmus Rotterdamský a to v latinském jazyce. Jan Amos Komenský vydal v roce 1631 *Moudrost starých Čechů*. Již z názvu sbírky je možné pozorovat, že paremiologie se stává nástrojem k vyjadřování národní svébytnosti. V roce 1804 následuje Dobrovského *Českých přísloví sbírka*. V polovině 19. století dále vychází Čelakovského monumentální *Mudrosloví národu slovanského v příslovích*. Důležitou publikací jsou i *Okřídlená slova* od německého autora G.Buchmanna, neboť vydání tohoto titulu dokonce způsobilo, že se těmto ustáleným výrazům začalo i v obecném slova smyslu říkat právě okřídlená slova. (Čermák: 1982, 11 – 12).

Tvorba slovníků není jednoduchou záležitostí, frazeologické slovníky nejsou výjimkou. Je zde potřeba brát v potaz dokonce více složek z oblasti makro a mikro struktury než u běžných slovníků. „Slovník frazémů a idiomů předpokládá ve své genezi řadu operací. K hlavním patří standardizace materiálu a jeho lemmatizace spočívající mimo jiné v určení jeho invariantu a ne vždy bezproblémové formy zápisu. Hlavním zdrojem frazémů je mluvený jazyk. K identifikaci frazému v excerpovaném materiálu je stanovena sekvence tří testů:

- 1 – ustálenosti,
- 2 – analogické záměny a
- 3 – aditivnosti sémantiky komponentů“ (Čermák: 1990, 5)

V jednom z frazeologických slovníků Čermák (1983, 466-492) podotýká, že přirovnání je základní jednotkou idiomatiky a frazeologie. Dále pak objasňuje, že „přirovnání je vytčením podobnosti často vůbec i první instancí vzniku idiomu, z něhož dalšími transformacemi a postupnou idiomatizací významu vzniká řada dalších typů IF. Proto je užitým modelem přirovnání typicky původně neidiomatický a nefrazeologický výraz, který je obvykle nominální povahy. Systémem idiomatiky a frazeologie jde tudíž přirovnání, v důsledku této a dalších stránek, jakoby napříč.“

Je třeba mít na paměti, že existují frazeologické slovníky monolingvní a bilingvní. Kde monolingvní slovník vysvětluje výraz pomocí popsání jeho významu v jazyce, ze kterého frazém pochází. V případě bilingvních frazeologických slovníků, či běžných bilingvních slovníků obsahující frazémy nastává situace jiná. Tvorbu frazeologických bilingvních slovníků komentuje i Gurillo (2001, 63). Zdůrazňuje důležitost nalezení ekvivalentního frazému v cílovém jazyce, za předpokladu, že nějaký takový existuje. Konstatuje, že je možné, že tomu tak vždy není.

2.1.3. Frazeologický neologismus

Tak jako se neustále obohacuje slovní zásoba jazyků v závislosti na technickém pokroku a potřebě pojmenování nových situací, profesí apod. K tomuto dochází i v rovině idiomatiko-frazeologické (IF).

Jedná se tedy o výrazy, které označují zcela nové jevy a nebo o frazémy, které nově označují existující jevy, a z hlediska existující normy a úzu, se jeví jako nové s perspektivou jejich stabilizace ve slovní zásobě. Určení novosti a perspektivnosti frazému je zde však ještě

těžší než při klasifikaci lexikálních neologismů, neboť v řeči zaznamenáváme neustále velké množství obrazných výrazů a aktuálně módních metaforických spojení s minimální nebo velmi nízkou frekvencí, vůči které stojí frazeologický fond jazyka, který je tvárnější ve svém jádře, nepodléhá tak snadno rychlým změnám jako běžná slovní zásoba. Pohyb z periferie do centra a následné ustálení nového výrazu je spojené s četnějšími překážkami, jako je například velmi rychlé zastarávání a zánik, resp. krátká životnost obrazných spojení. Dále je zde problém určení časového momentu, kdy se nová jednotka poprvé objevila. Vznik nového pojmenování může být reakcí na potřebu označit nově vzniklý jev jako je například *únik mozků* (emigrace specialistů) či *prát špinavé peníze* (legalizovat příjmy z trestné činnosti). (Mlacek – Ďurčo: 1995).

2.1.4. Frazeologie jako interdisciplinární věda

Na závěr úvodu do tématu bych ráda předložila argument, proč je důležité frazeologii studovat a v čem spočívá její jedinečnost. Je to její značně interdisciplinární povaha, jak jí popsal i Čermák (1990, 3):

„Vyjímečnost a komplikovanost tématu idiomatiky a frazeologie, v níž principiálně selhává většina tradičních jazykových (gramatických) kritérií, kontrastuje se zájmem, který budí i vně lingvistiky, a to jako málokterá jiná jazyková disciplína.“ Konkrétně pak zmiňuje, že: „vazby na etnografii jsou velmi staré, lze však mluvit i o filozofii, resp. etice, logice, psychologii, ale také o umění, především v aspektu sémiotickém.“

Ruiz Gurillo (2001, 88) poukazuje na tytéž interdisciplinární aspekty frazeologie jako vědy a doplňuje, že vztahy jsou zde i s matematikou, potažmo úžeji s informatikou, neboť právě ta umožňuje vytváření korpusových dat.

2.1.5. Funkce frazeologie

Frazeologie je jev každého přirozeného jazyka, je podmíněna nutnou entropií a redundancí, jímž se díky především sekundární symbolizaci do jazyka “vrací” značné množství kombinací jinak nepoužitelných či nemožných. Proti pravidelným jednotkám vynikají především výraznou ekonomičností a vyhovují potřebě jazykového společenství mít k dispozici jak hotové výrazivo pro subjektivní a emocionální, tak i zároveň výrazivo v potřebné míře vágní. To souvisí s jeho výrazně nižší normovaností a tedy i vyšší variabilitou. Oblast frazeologie patří v každém jazyce jak do nominativní periférie, tak i

centra, hlavní doménou jeho úzu je jazyk mluvený, v češtině specificky nespisovný. (Čermák: 1990, 7).

Dále o tom, jak jazykové možnosti rozšiřuje užití frazémů, hovoří Čermák (1982, 179-180).

Více-slovné pojmenování vyhovuje požadavku stále rostoucí potřeby pojmenovávat, je obecně explicitnější a tudíž vhodnější všude tam, kde jde o denotáty komplexnější. Avšak explicitnost není stručnost a zde tedy nastupuje mimo jiné idiomatik a frazeologie. V důsledku specifické sekundární symbolizace dokáže pojmenovat a vyjadřovat věci nejen ekonomicky a v prostém smyslu obsahovém, ale i komplexně, se zahrnutím dalších stránek, jež jsou s její funkcí neoddělitelně spjaty. K nejdůležitějším patří možnost zprostředkovávat formou téhož hotového výrazu zároveň i subjektivní citovou stránku komunikace.

Jde tedy o funkci nejen ryze informačně komunikační, ale evidentně i emocionální a estetickou.

2.1.6. Kulturní determinace

Frazeologické a idiomatické jednotky jsou integrální součástí verbálních lingvoreálií, zvláště ty, pro jejichž pochopení je třeba znalostí historických, či kulturně historických souvislostí, kupříkladu *dopadnout jak sedláci u Chlumce* tj. „špatně (aluze na selské bouře a jejich násilné potlačení u Chlumce nad Cidlinou v 18. století), *má se jako Pánbůh ve Frankjrajchu*, tj. dobře, výborně, *mít řeči jako Palacký/Palackej* znamená hodně mluvit.

Zamýšlíme-li se nad tím jak se kulturní determinace promítá do jazyka a úžeji dále do oblasti samotné frazeologie, narazíme na pojem sociokulturní kompetence, jímž se ve své publikaci zabývá i Jiří Hasil (2011).

Vycházejíce z dnes již tradičního pohledu Ferdinandada de Saussurea můžeme snad též konstatovat, že reálie náleží do oblasti langue (jazykového systému), zatímco sociokulturní kompetence do oblasti parole (konkrétní realizace řeči). Pro cizince, který žije v cizí zemi, v zemi s odlišnou kulturou, ovládnutí sociokulturní kompetence (spolu s kompetencí sociolingvální) doslova podmiňuje jeho začlenění do společnosti, jeho plnou adaptaci v novém prostředí, jeho plnou společenskou integraci.

Hasil se ve své disertační práci soustředil právě na sociokulturní kompetenci, a to konkrétně na zjišťování znalostí kulturněhistorických frazeologických jednotek u zahraničních studentů bohemistiky. Cílem výzkumu bylo pomocí dotazníkové metody zjistit, jak zahraniční studenti bohemistiky, kteří studují na bohemistických pracovištích v zahraničí, znají českou kulturněhistorickou frazeologii a rozumějí jí, a to v porovnání se zahraničními studenty bohemistiky, kteří studují v jazykovém prostředí českém a také v porovnání s českými studenty bohemistiky.

Jeho zestručnělý závěr zní: „Především kulturně-historická frazeologie (platí to ale i o frazeologii v jejím celku) je zrcadlem, které odráží kulturní, historické i sociální a ekonomické zkušenosti uživatelů jazyka, zvláště ve vyšších stylových sférách, a je podstatná pro plynulé komunikování. A právě proto je nezbytné, aby se frazeologie stala nedílnou součástí jazykové výuky, a to komunikační výchovy v rámci výuky jazyka mateřského a v neméně významné míře i do komunikační výuky jazyka jako jazyka cizího.“ (Hasil: 2011, 43).

O tématu kulturní podmíněnosti se ve své knize o interkulturní komunikaci zamýšlí i Soubustová (2007, 240):

Frazeologie různých jazyků si v mnoha ohledech odpovídá, v mnoha jiných ohledech ale vykazuje řadu odlišností jak v lexikální a gramatické, tak i v sémantické rovině. Ve frazeologii se po staletí odráží kulturní prostředí a mentalita nositelů jazyka. Tam, kde nacházíme odlišnosti od našeho rodného jazyka, tam kde se setkáváme s jiným pohledem na stejné skutečnosti, tam je prostor pro obohacení mého já, tam někde začíná skutečná komunikace mezi já a ty.

Zásadní význam má role kulturní determinovanosti i ve vztahu vnímání barev jako takových. Jedná se o to, že různé kultury vnímají a interpretují tytéž vjemy různými způsoby. Jde tedy nevyhnutelně o proces značně subjektivní a silně ovlivněný prostředím, ve kterém člověk žije. Například v Číně barva bílá značí smutek, což může řadu Evropanů zaskočit, neboť jsme zvyklí za smuteční považovat barvu černou. Červená barva pro změnu na východě značí věčnost. Naproti tomu v mysli Čecha se vjem červené barvy asociuje spíše s krví či vášní. Dále například Eskymáci rozlišují daleko širší spektrum bílé barvy, neboť je to pro ně nutnost vycházející z jejich životních podmínek. Je tomu tak z důvodu rozlišení různých druhů sněhu, ledu a podobně. Většina lidí do tohoto polárního stylu života nezasvěcených

naopak vnímá sníh zkrátka jako bílý a nemají důvod se do hloubky zabývat drobnějšími odchylkami jeho odstínu a podobně.

2.1.6.1. Analýza přístupů k výuce české frazeologie pro cizince

Česká lingvodidaktika češtiny pro cizince věnuje frazeologii velmi málo pozornosti, o to cennější je příspěvek polského bohemisty Mieczysława Balowského, který je věnovaný této problematice. Rozlišuje trojí přístup k frazeologii: „strukturně-gramatický, sémantický a pragmatický“ a ve své studii poukazuje na tři základní rysy frazeologismů:

- a) vnitřní strukturně-sémantický rys frazeologismu jako jazykové jednotky a jako výtvaru jazykové činnosti
- b) odraz specifické lidské schopnosti kategorizovat svět a odraz metaforického myšlení člověka
- c) dobový rys frazeologické jednotky, tzn. čas, jenž je nutný, aby určité syntaktické spojení mohlo být idiomatizováno (Balowski: 2007, 51)

Podle Balowského (2007, 51-55) je „nejrozšířenější metodou výuky frazeologie strukturně-gramatický přístup. Cvičení jsou vedena v rámci mluvnického nebo lexikálního systému, tzn. všechny frazeologismy se sestavují podle určitého slova (většinou podle podstatného nebo přídavného jména, slovesa apod.), přičemž nejde o frazeologické ekvivalenty a ani o srovnání frazeologických jednotek se stejnými slovy nebo s tímž báзовým slovem ve dvou jazycích“. Vzhledem k tomu, že „specifika frazeologické jednotky jako systému vyjadřovacích prostředků tkví především v jejich sémantice, v obrazně-symbolické a axiologicko-povahové nominaci“, klade Balowski značný důraz na sémantický aspekt výuky.

Pragmatický aspekt výuky frazeologických jednotek podle Balowského spočívá především v:

- a) umístění frazeologické jednotky v interpersonálním a intertextovém komunikačním aktu,
- b) popisu, způsobu bytí frazeologické jednotky v rámci procesu generování a dekodování výpovědi,
- c) proměnlivosti frazeologické jednotky v textech,
- d) frazémů v jednotlivých situacích, určitých obsahově-intenčních souborech,
- e) klasifikace frazeologických jednotek podle výskytu v určitých řečových žánrech“

Závěrem Balowski (2007, 55) konstatuje, že „současný stav prezentování frazeologie v glottodidaktických příručkách jednoznačně ukazuje, že na tomto poli je ještě hodně práce. Je to dle něj evidentní nejen z analýz příruček češtiny pro cizince. V interpretaci a prezentaci frazeologických jednotek bychom měli něco změnit, protože samozřejmě nelze vynechat jejich strukturalistický popis, ale je nezbytné připojit i popis funkčně-pragmatický, komunikativní.“

2.1.7. Problematika překladu

Problematika překladu úzce souvisí s výše popsanou kulturní determinací. Při překladu frazeologických spojení je třeba mít na paměti, že frazeologii není možné překládat, ale je potřeba najít vhodné ekvivalenty výrazů v cílovém jazyce. Zejména je pak ve většině vyloučena možnost doslovného překladu, jehož užitím bychom dostali výraz v cílovém jazyce zpravidla nesrozumitelný, je tedy třeba se zaměřit na hledání významu přeneseného jakožto celku. Takové hledání a nacházení, je celoživotním úkolem ve studiu cizího jazyka, při kterém hraje nezastupitelnou úlohu četba knih a časopisů, cizojazyčné pořady v médiích atd.

Soubustová (2007, 237 - 238) k tomuto tématu poznamenává, že „úplné frazeologické ekvivalenty bývají zejména spojení biblického nebo historického původu nebo obecné pravdy, které jsou tedy společné více jazykům. Částečných v jazyce je většina, vychází a cílový jazyk se mohou lišit stylovou rovinou, elokučním potenciálem, mírou idiomatičnosti, záměnou lexikální komponenty, oba jazyky mohou používat odlišné metafory atd.“ Z hlediska významu se jedná buď o plnou, nebo částečnou shodu. „Zajímavou, ale nepříliš početnou skupinu tvoří ekvivalenty se shodnou lexikální výbavou, ale opačnými významy v obou jazycích. Rodilí mluvčí rozdílně vnímají motivovanost či nemotivovanost frazeologických spojení, která používají.“ Motivovaný frazeologismus je ten, jehož význam se dá nějakým způsobem odvodit, např. ze slov (komponent frazeologizmu), který je takzvaně transparentní. Soubustová také zdůrazňuje, že samotné „objevování tajů a skrytých zákoutí cizího jazyka prostřednictvím frazeologie vede v neposlední řadě i k lepšímu pochopení zákonitostí a metaforičnosti rodného jazyka.“

2.1.8. Klasifikace frazeologismů

Klasifikace dle Čermáka (2007, 43):

Podle povahy jejich funkce a denotátu na šest typů:

- a. lexikální,
- b. kolokační,
- c. propoziční,
- d. polypropoziční,
- e. monosubjektové a
- f. polypropoziční intersubjektové.

Frazémy propoziční a polypropoziční se dále dělí na indikativní, imperativně vokativní a interogativní.

ad b. - podle strukturní funkce, tj. obvyklé role frazému ve vyšším jazykovém útvaru (např. větě), v němž funguje jako jeho komponent, lze frazémy kolokační dělit do řady typů.

Dále tuto klasifikaci rozvádí Čermák (2007, 62):

Rozlišuje zde dvě hlavní skupiny na rovině kolokací:

A) Frazémy adkolokační

- tyto frázemy dále dělí na:

○ **verbální**

- verbonominální (V-S) : číst někomu levity
- verboadjektivní (V-A) : kápnut božskou
- verboadverbiální (V-ADV, ADV-V): přijít zkrátka, bohatě stačit.
- verboverbální (V-V)

○ **nominální**

- adjektivněsubstantivní (A-S, S-A) : zlatý důl, jedním tahem
- substantivněadverbiální (S-ADV, ADV-S) : místo nahoře, vzhůru nohama.
- substantivněsubstantivní (S-S)

○ **modifikační**

- adverbiálněadjektivní (ADV-A) : andělsky trpělivý

- adjektivněadjektivní (A-A)
- adverbiálněadverbiální (ADV-ADV)
- **binomální**
  - substantivní (S-S) : jablko sváru
  - adjektivní (A-A) : neslaný nemastný
  - verbální (V-V) : umět se narodit
  - adverbiální (ADV-ADV) : široko daleko
- **relační** : na úkor něčeho (jsou především předložkové povahy)

B) Frazémy adpropoziční

- **modifikační** : pro jednu, mezi námi, při čerstvé paměti,
Copak S/A/V – ale S/A/V ! Copak auto, ale ten barák!
- **relační** : Že by, kdyby tak, byť i
Co V/S – to V/S (Co věta, to chyba)

(přičemž např. mezi relační patří víceslovné prepozice či konjunkce *na úkor něčeho, hned jak*, mezi verbální typy kápnout *božskou, číst někomu levity* aj.) (Čermák 1982, 182-183).

Speciální skupinu pak tvoří frazémy binární, jejichž popisu se věnuje García-Page (1998, 195-200). Konkrétně ve svém článku popisuje frazémy binárně antonymické. Rozlišuje dvě skupiny frazémů, jenž jsou založeny na povaze vztahu antonymie. Tento vztah může být:

- a) **intrafraseologický** – například „*cara o cruz*“ nebo „*las duras y a las maduras*“
- b) **extrafraseologický** – například „*llevarse como el perro y el gato*“.

2.1.9. Frekvence úzu

Čermák (1983, 475) se zabývá tak zvanou frekvencí úzu. Konstatuje, že je zde možnost frekvenci užití jednotlivých přirovnání jako celku kvantitativně měřit. Zároveň však dodává, že z důvodu nedostatku přesnějších výzkumů se dá o frekvenci úzu v oblasti IF mluvit jen přibližně a intuitivně. I tak je nesporné, že výrazy typu *mám hlad jak vlk, leje jak z konve* patří k těm běžnějším, zatímco výrazy typu *je jako knoflík, je hubený jak luňák* patří spíše k dosti řídkým a méně užívaným. Frekvence úzu se tedy zaměřuje na problematiku hodnocení četnosti užívání jednotek IF a zařazuje kolokace buďto do oblasti centra či spíše periferie. Tento proces je zcela přirozený a vyplývá z tendencí a preferencí uživatelů jazyka.

V části teoretické jsem provedla sondu nejrůznějšími zdroji zabývajícími se problematikou frazeologie a stručně zde představila průřez touto teorií. Zejména jsem se zaměřila na definování toho, co vlastně pod frazeologií spadá, co je to frazém a idiom, jaké jsou jejich hlavní rysy a funkce, jak je lze klasifikovat a v neposlední řadě jsem se zaměřila na teorii popisující problematiku kulturní podmíněnosti a v návaznosti na to také přeložitelnosti frazeologických obrátů. Tímto se také dále zabývám v části praktické.

3. Praktická část

V praktické části provádím tři druhy lingvistické analýzy. Jedná se o analýzu významů, rozbor frazémů po stránce formální a analýzu translatologickou.

3.1. Analýza sémantická

Pro sběr frazémů z oblasti španělského jazyka jsem použila celkem čtyři publikace, z nichž 3 byly ve španělském jazyce a čtvrtá v jazyce českém. Z dostupných pramenů se mi jako nejlepší zdroj jevil frazeologický slovník s titulem *Diccionario de dichos y frases hechas*. Na svých více než 800 stránkách prezentuje skutečně velké množství materiálu. Výrazy jsou sice abecedně uspořádány, nikoliv však dle klíčových slov (např. frazém *ponerse negro* čtenář najde pod písmenem “p“, nikoliv pod písmenem “n“ jako negro). Pro vyhledání všech výrazů, které v sobě obsahují nějakou barvu, bylo tedy skutečně nutné projít všechny frazémy, které slovník obsahuje. Výrazy pocházející z první publikace jsem označila indexem 1.

Dalším dostupným pramenem je *Diccionario de dichos y expresiones del español: su interpretación al alcance de todos*. Makrostruktura slovníku je zde řešena opačným způsobem než u publikace první. (Např. pod heslem *blanco* nalezneme všechny frazémy ve slovníku zmíněné, které obsahují toto klíčové slovo). Nicméně i zde bylo zapotřebí projít veškerá data, neboť jsem nevěděla, které barvy se ve slovníku vyskytují. Ukázalo se, že se jednalo pouze o černou, bílou, zelenou a hnědou a počet sebraných výrazů byl nesrovnatelně nižší, než u *Diccionario de dichos y frases hechas*. Některé frazémy se ve slovníku opakovaly, z toho důvodu jsem tento slovník použila jen na doplnění několika málo frazémů, jež jsem nenašla v první, obsáhlejší publikaci. Výrazy z tohoto slovníku jsem označila indexem 2.

Definice byly u obou slovníků ve španělštině, proto jsem provedla jejich překlad do češtiny. U výrazů, kde byl vysvětlen i původ, neboli motiv, který dal rčení vzniknout, jsem tyto informace ve stručnosti přeložila také. Rovněž jsem se rozhodla uvést zde i praktické ukázky použití jednotlivých frazému, které dodají ten správný cit pro kontext, v němž může být frazém použit.

Další publikací, ze které jsem čerpala praktické příklady španělských frazémů, nese jméno *Creencias populares, supersticiones y fraseología*, která je přístupná z internetových stránek institutu Cervantes. Přísloví jsou zde členěna dle sektorů, jako je jídlo, číslo, části těla, zvířata a mnohé další. Je zde i sekce věnována právě barvám. Tato sbírka vysvětluje úlohu

barev ve španělských zvycích, neboli jejich obecnou symboliku a podává i několik málo příkladů, jež zde uvádím pod indexem 3.

Dosud zmíněné publikace jsou všechny španělsky psané. Čili jak výraz, tak definice jsou v nich uváděny ve španělském jazyce. Rozhodla jsem se tedy ještě moje zdroje doplnit o *Velký španělsko-český slovník*. Jeho praktičnost pro moje bádání spočívá v tom, že jsem již nic nemusela překládat, neboť jsou zde k dispozici české ekvivalenty frazémů. Často se autor snažil zachovat frazeologický ráz výrazu a tak jsem v některých případech neměla k dispozici jen pouhý popis významu, ale rovnou odpovídající český idiom či frazém. Výrazy, které jsem čerpala z tohoto slovníku, označuji indexem 4.

I přes to, že jsem pro sběr frazémů zahrnující v sobě názvy barev čerpala celkem ze čtyř obsáhlých a kvalitních tištěných zdrojů, jsem si vědoma faktu, že níže uvedený výčet není zdaleka vyčerpávající, nicméně pro účel mé práce ho považuji za dostačující.

3.1.1. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „negro, -a, -os, -as“

Ser de pata negra. = Být skvělý, úžasný či kvalitní. Např. *Yo no tengo amistades de esas de quita y pon. Todos mis amigos son de pata negra*. Použití výrazu pro něco velmi kvalitního byl zde odvozen od kvalitní a drahé šunky z iberských prasat (el jamón de pata negra).¹

Ser el garbanzo negro. = Označuje člena skupiny, o kterém se chceme vyjádřit v negativním slova smyslu. Např. *Es el garbanzo negro de la familia. No da ni golpe, vive a costa de sus padres y encima presume de ello*. Nápadně připomíná lépe známé spojení *ser la oveja negra*.¹

Estar [meter, poner, tener] *en la lista negra*. = Být v komplikované či nebezpečné situaci. / Být někým označen jako nepřítel. Např. *Sé que el profesor me va a suspender, porque estoy en la lista negra desde el día en que le discutí aquello en la clase*. Je poměrně notoricky známé, že černá barva je spojována spíše s něčím špatným. V češtině výraz ekvivalentně odpovídá spojení *být na černé listině*.¹

Estar / ponerse negro. = Být velmi naštvaný. Např. *¿Tú crees que es posible? La semana pasada llevo el coche a arreglar, me cobran un ojo de la cara y hoy mismo me vuelve a dejar tirado. Estoy negro. Me van a oír los del taller*. Jedná se hyperbolu, kdy záměrně přeháníme a místo barvy červené, která se pravděpodobně objeví v tváři v situacích vzteku, použijeme černou.¹

La bestia negra [ser]. (*Ser la bestia negra de alguien.*) = Označujeme tak někoho či něco, co považujeme za nepřítele, nebo někoho kdo pro nás znamená nějaký problém či překážku. Např. *Las matemáticas son mi bestia negra. Por mucho que las estudio no consigo entenderlas.* Hojně se užívá také ve sportovní terminologii. Např. *Nueva victoria de la bestia negra del equipo español: los yugoslavos volvieron a derrotarnos.* Je pravděpodobné, že výraz je přejat z minulosti, kdy ďábel byl zobrazován jako černý vlk – odtud tedy vyplývá záporné označení postavy - *bestia negra*.¹

La oveja negra. = Označuje se tak osoba, která je součástí nějaké skupiny a svých chování, vzhledem či jinak značně z této skupiny vyčnívá. Např. *Todos sus hijos son maravillosos, menos el tercero, que se fue de casa hace muchos años y vive prácticamente en la calle: es la oveja negra de la familia.* Původ tohoto spojení je v Novém testamentu, kdy Kristus porovnává Boha s pastevcem, který opustí všechny své ovce, jen aby našel tu ztracenou. Ztracená ovce zde představuje hříšníka. Po té co ji Bůh nalezne, jí s radostí připojí ke stádu.¹

Mano negra. [ser la, haber una] = Označení pro osobu či jiný jev, který se někomu připlete do cesty a razatně pozmění výsledek jeho snažení v negativním slova smyslu. Např. *María sacó el número dos de la provincial en la oposición, y así salieron las primeras listas, pero una mano negra la cambió de puesto para colocar a alguien en su lugar. Ahora tiene el número tres y tundra peor destino.* La mano (ruka) v nás indikuje očekávání nějaké akce a černá barva modifikuje tuto akci jako negativní. Další souvislost je možno vidět s anarchistickým uskupením, které si nechávalo říkat Mano negra. Jsou zodpovědní za četné atentáty včetně zavraždění Antonia Cánovase del Castillo v roce 1897.¹

Más negro que Tito/que un tito (como un tito). Či *más negro que el alma de Judas (como el alma de Judas).* Či *más negro que un morillo* [ser, estar] = Velmi černý, velmi špinavý nebo velmi ošklivý či rovnou všechny tři věci dohromady. Např. *Yo prefiero el morno dorado, suave. No me gusta tumbarme al sol todo el día y ponorem má negro que un tito.* Tito neboli nezkráceně Titonio, syn Laomedontův, krále Troji byl bohy výměnou za nesmrtelnost proměněn v cikádu. To souvisí se zmiňovanou ošklivostí. Použije-li se *tito* bez velkého písmene na začátku jména, máme na mysli hrášek či nějakou jinou luštěninu, která časem zčernala vlivem dlouhodobého působení slunce. Alternativně se může jednat o pecku od olivy či nějakého jiného ovoce což má souvislost s barvou černou a zároveň i ne příliš vábným vzhledem. *Los morillos* jsou železné tyče / podpěrky, jež se využívá k udržení dřeva v krbu a ty jsou obvykle také věčně špinavé a černé.¹

Negro sobre blanco. [poner, ser] = Označení pro nespochybnitelná fakta. Např. *Vale, tú juras y perjuras que me devolverás el dinero, que te voy a prestar, pero prefiero que la promesa la hagas por escrito, negro sobre blanco, para que luego no haya equívocos.* Je-li něco napsáno, nabývá to na větší důležitosti a věrohodnosti. Černá barva odpovídá použitému inkoustu, bílá zase reprezentuje barvu papíru. Podobné je latinské spojení *verba volant, scripta manent*, které říká, že slova létají, ale písemnosti zůstávají. V českém jazyce máme tentýž frazém – černé na bílém, který se často pojí se slovem mít, tedy – mít to černé na bílém = být si jist seriózností nějakého příslibu, tím že se stvrdí písemně.¹

Tener / tocarle a alguien la negra. = Mít smůlu. Např. *Últimamente tengo la negra. No me sale nada bien.* Je všeobecně známo, že bílá ve většině kultur značí to dobré a černá spíše špatné. V minulosti se kontrastu při losování těchto dvou barev dokonce používalo k rozhodování o tom, jestli bude trestanec odsouzen k smrti či mu bude udělena milost.¹

Ver lo negro / Ver lo todo negro. = Být velmi pesimistický. *El problema económico es muy grave y no sé si conseguiremos salir adelante. Ahora mismo lo veo todo negro.* Opět se setkáváme s negativním zabarvením černé. V češtině vypadá výraz stejně – *videt to černě / vidět vše černě.*¹

- / *Vérselas negras.* = Vykonávat nějakou činnost s velkým úsilím. Např. *Me he visto negro para meter el armario en el dormitorio. He tenido que desmontarlo [...].* Další podobný význam je, že dotyčný se vidí v nesnadné situaci, zažívá problémy. Např. *La enfermedad no ha sido muy grave, pero ha habido algunos días en que me he visto negro, porque notaba que me faltaba el aire.*¹

Pasarlas negras. = Protloukat se bídou. Živořit bídě.¹

Fue la negra al baño y tuvo que contar para todo el año. = Označuje situaci kdy se něčemu přikládá důležitost, i když se jedná o věc nepodstatnou.²

Para que va la negra al baño si blanca no puede ser? / si negra se queda? = Označuje podnik, který je vinou stanovení si nesplnitelných cílů odsouzen ke krachu.²

Sobre negro no hay tintura. = Tento frazém sděluje, že je těžké, nebo spíše nemožné utajit špatné úmysly nebo činy.² Etxabe (2012) výraz definuje jako popisující situaci kdy je těžké získat zpět ztracenou čest, odůvodnit nevhodné chování či zmírnit dopad nějakého velkého pochybení.

La novia que se come un garbanzo negro y novio tiene, poco lo quiere. Tento výraz zde uvádím na doplnění. Nevyskytl se ani v jednom z hlavních frazeologických slovníků. Nicméně *garbanzo negro* (černé zrnko cizrny) již jednou vysvětleno bylo. Zde je zakomponované do rčení, které doslova říká, že nevěsta / slečna, která sní černé zrnko cizrny svého snoubence / přítele až tak ráda nemá. Jinými slovy, takové jednání přináší smůlu.³

Un frío negro. = strašná zima.⁴

Negro como / más negro que el azabache / el betún / el carbón / la cucaracha / el ébano / la endrina / un grajo / una hormiga / la mora / la muerte. = nejvíce se blíží českému ekvivalentu "černý jako uhel", spíše než doslovný překlad - krém na boty / uhlí / šváb / ebenové dřevo / trnka.⁴

Negro como / más negro que un grajo / una hormiga / la mora / la muerte. = Černý jako noc. / Černý jako havran. / (doslovně: mravenec / ostružina / smrt).⁴

Negro como / más negro que la olla de una guarda / la pena / la pez. = Černý jako smola / (doslovně: stráž, trest, ryba).⁴

Negro como / más negro que el no tener la tinta / un vencejo. = Černý jako noc. / (doslovně: rorýs).

Estar negro = být z toho vedle / nevědět si rady. Např. *Estoy negro con este problema.*⁴ (Tento výraz zde uvádím již podruhé proto, že tento slovník se liší v uvedeném překladu)

Pasar horas negras. = Zažít horké chvíle.⁴

Eso se pone negro. = Vypadá to bledě.⁴

Poner negro de golpes. = Někoho zboulovat. Zmalovat mu hřbet.⁴

Esa es más negra / esa sí que es negra. = V tom je zakopaný pes.⁴

3.1.2. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „blanco, -a, -os, -as“

Blanco y migado, leche. = Užívá se, když nám něco připadá evidentní. Např. *Si ella no etaba en casa y él te dijé que iba a salir, es que están juntos: blanco y migado, leche.* Je tomu tak, protože bílých věcí v láhvi nenajdeme mnoho, většinou se bude jednat o mléko.¹

Carta blanca. = Znamená, že někdo má oprávnění dělat věci, které normálně bez zvláštního svolení nemůže. Např. *El presidente del gobierno ha dado carta blanca al ministro de Economía para subir los impuestos.* Původ se odhaduje dvojího typu. První možnost je, že se jedná o souvislost s důležitými dokumenty, jenž se psaly na bílý papír. Druhá teorie pramení z hraní karet, kde bílá karta měla takovou hodnotu, jaká se hráčovi zrovna hodila – měl tedy právo ji použít jak on sám uznal za vhodné.¹

Dar en el blanco. = Trefit se, dobře odhadnout situaci. Např. *Creo que con este regalo vamos a dar en el blanco, porque se vuelve loca con los libros antiguos.* Možný původ souvisí s tím, že bílé objekty se rozeznávají dobře na dálku a tak se jich používalo při nácvičku střelby. Což do značné míry kontrastuje s českým *trefit se do černého*.¹

De guante blanco. = Tento výraz vystihuje eleganci, zdvořilost, vzdělanost a vybrané manýry v určité situaci. Např. *Pese a las posturas enfrentadas y al tenso ambiente que la había precedido, la reunion puede decirse que ha sido de guante blanco.* Inspiraci pro toto spojení je možné hledat u vojáků, kteří si navlékají bílé rukavičky při svátečních příležitostech. V poslední době se tento obrat také často používá při komentování sportovních kláních, za předpokladu že celá hra proběhla ve férovém duchu. Např. *El partido ha sido de guante blanco, apenas ha habido faltas.*¹

Dar / entregar / firmar un cheque en blanco. = Dát někomu svolení aby něco vykonal, nestarajíc se o to, jakým způsobem dotyčný věc provede, nebo jaké budou následky. Např. *El presidente le ha dado al entrenador un cheque en blanco para renovar el equipo y tratar de llevarlo a la primera division.* Zde je možné pozorovat jistou podobnost s frazémem *carta blanca*.¹

De punta en blanco [ir, estar, ponerse, vestirse] = Být elegantně oblečen. Např. *Aunque sea para ir a jugar al parque, los hijos de Antonia van siempre de punta en blanco.* Výraz pochází ze Středověku, kdy se říkalo *Ir armado de punta en blanco* nebo *con la punta en blanco*. Což znamenalo v plné zbroji (zbraním se říkalo *blancas*).¹

Estar / quedarse sin blanca / No tener ni blanca. = Být bez peněz. Např. *A ver si cobramos pronto, porque, como todos los últimos de mes, estoy sin blanca.* Blanca se říkalo minci, která byla v oběhu až do konce 16. století.¹

Fumata blanca [haber]. = Dojít k vzájemnému souhlasu či rozhodnutí, zpravidla po dlouhých diskuzích. Např. *Los sindicatos y la empresa parecían haber roto las negociaciones, pero,*

finalmente, a última hora de la noche hubo fumata blanca. Původně se jedná o výraz francouzský *fumata Bianca*. Tento frazém se může pyšnit poměrně neobvyklým původem, jenž má souvislost s barvou kouře, který vychází z komína Sixtýnské kaple Sv. Petra při volbě nového papeže. Když sečtené hlasy nejsou v dostatečném počtu pro zvolení nového papeže, kouř z kaple vychází černý, v opačném případě je kouř bílý. Pro tento efekt se do ohně přidávají chemické látky.¹

Las trampas salen blancas. = Frazém slouží k vyjádření faktu, že dříve nebo později budou lži a lháři objeveni. Např. *Habían amañado varios partidos pero un periodista descubrió la trampa y todo se supo: como siempre las trampas salen blancas.* Přídavné jméno bílá evokuje nevinnost, čistotu a upřímnost. Český ekvivalent je *Pravda vždy vyjde na povrch.*¹

Manos blancas no ofenden. = Fráze znamená, že když se žena snaží kritizovat či urážet muže, nemusí uspět (*manos blancas* zde odkazují na ženu) neboť její slovo nemá takovou váhu jako slovo muže. Např. *Esta mañana me he encontrado con Margarita, me ha echado en cara que me he aprovechado de su hermana y ahora le he dejado y me ha llamado de todo. En fin, manos blancas no ofenden.*¹

Pasar la noche en blanco. = Vůbec se nevyspat. Např. *Estaba muy nervioso y he pasado la noche en blanco.* Původ výrazu je zakořeněn v rytířkém rituálu, při němž si rytíř oblékl bílý hábit, který symbolizoval čistotu a spiritualitu a takto oblečen strávil celou noc. V kapitole III. části I. tuto ceremonii podstupuje i Don Quijote.¹

Quedarse / estar en blanco (Tener / quedarse con / estar con la mente en blanco. = Zapomenout vše co jsme věděli. Např. *Te prometo que fuí totalmente preparado y seguro de mí mismo, pero cuando me ví delante de tanta gente y tantas cámaras, me quedé en blanco.* Když někde nic není, považujeme tento vyprázdňený prostor, za naplněný nicotou, nejsou zde tedy žádné konkrétní barvy a v tomto prostoru je bílo. Do češtiny bychom tento frazém přeložili jako *mít okno.*¹

Ser el blanco de todas las miradas / de todos los comentarios. = Užívá se, když na sebe někdo strhuje veškerou pozornost, nebo veškeré poznámky směřují k jeho osobě. Fráze může být použita v kladném i záporném slova smyslu. Např. *En la fiesta de anoche Mar iba elegantísima. Fue el blanco de todas las miradas.* Nebo naproti tomu: *¡Hay que ver qué horriblemente vestida iba ayer Mar! Fue el blanco de todas las miradas.* Původ by mohl být stejný jako u frazému *dar en el blanco* (Možný původ souvisí s tím, že bílé objekty se

rozeznávají dobře na dálku a tak se jich používalo při nácviu střelby.) - Zde se také zaměřujeme na určitý objekt.¹

Ser un elefante blanco. (Costar más que un elefante blanco) = Říká se tak něčemu, co je drahé a zároveň relativně těžké sehnat a přesto je užitná hodnota této věci téměř nulová. Např. *Ese vídeo que te has comprado es un elefante blanco. Tanto lujo, tantas opciones y resulta que es difícilísimo para manejar.* = Frazému dal vzniknout zvyk starých thajských králů, kteří když chtěli někoho uctít, tak mu darovali bílého slona, ti byli považováni za svaté. Ale obdarovaný brzy zjistil, že náklady na držení tak velkého zvířete jsou poněkud vysoké.¹

Ser / encontrar un mirlo blanco. Nebo *Ser / encontrar una mosca blanca.* = Označení věci či osoby, které si velmi ceníme, neboť je velmi vzácná a málo se vyskytuje. Např. *He encontrado una casa preciosa, amueblada, al lado del mar, en un lugar precioso y po run precio extraordinario...Un mirlo blanco..* Mirlo je pták, který se snadno domestikuje a je schopen naučit se různé zvuky. Jedná se o kosa, který je samozřejmě obvykle barvy černé a najít tak bílého kosa je vskutku velmi velká vzácnost.¹

Blanco como la nieve = Bílé jako sníh. Např. je možné tento výraz najít v Don Quijotovi. V části II., kapitole 35.²

Blanco como el armiño / la azucena / un coco. = Bělostný jako sníh. / Bílý jako lilie. / (doslovně: hranostaj / lilie, kokos).⁴

Más blanco que el jazmín / la leche / un mármol / un muerto. = Bělostný jako lilie.⁴

Blanco como el nardo. = Bělostný jako sníh.⁴

Blanco como / más que un cadáver / difunto. = Bílý jako mrtvola / jako křída.⁴

Blanco como / más blanco que el papel / la pared. = Bílý jako křída. / Bílý jako stěna.⁴

Blanco como / más que cera. = Bílý jako stěna. / (doslovně: vosk).⁴

No distinguir lo blanco de lo negro. = Být někomu něco jedno.⁴

Poner lo blanco negro. = Doslova dělat z bílého černé. Převracet všechno vzhůru nohama / naruby.⁴

Le salió en blanco. = Dopadl bledě.⁴

3.1.3. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „rojo, -a, -os, -as“

Al rojo vivo = k označení momentální důležitosti právě probíhajícího děje. Např. *El partido está al rojo vivo. Faltan dos minutos para que termine y el resultado es de empate a tres.*

Druhé možné užití je, když se někdo rozčíli. Např. *Cuando me discutene algo en lo que yo tengo razón me pongo al rojo vivo y ya no sé lo que digo.*¹

El farolillo rojo [ser, llevar, tener] = Označení pro toho kdo se v soutěži umístí jako poslední. Např. *El ciclismo es, sin duda, el deporte más duro. Todos, desde el primero hasta el farolillo rojo, merecen nuestra admiración y nuestro reconocimiento.* Inspirací pro tento frazém byla železniční doprava, kde se na poslední vagón umísťoval červený praporek, který umožňoval již z dálky rozpoznat, kde vlak končí.¹

Dar [tener, encender] *la luz roja.* = Někomu něco zakázat. *El presidente ha dado la luz roja a la nueva ley que les daba más libertad a los inmigrantes.* Dostat červenou znamená v naší společnosti zákaz, protože tato barva na semaforu dává řidiči signál, že jízda není povolena a musí vyčkat na zelenou.¹

Rojo como un camarón. = Červený jako rak.⁴

Les echaron con el rojo. = Vylili jim pérka.⁴

Estar / poner al rojo vivo. = Tento frazém již zmiňuji o několik odstavců výše, zde jej slovník překládá jako: *být na ostří nože.*⁴

Llevarse la roja. = Jet na červenou.⁴

3.1.4. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „azul, -es“

El príncipe azul [ser, encontrar] = vysněný / ideální muž. Např. *Desengañate, Isabel: los príncipes azules no existen, como tampoco existen las princesas de cuento, y tal vez sea mejor así.* Frazém je motivován idylickým životem, který je zobrazen v pohádkách. Zejména faktem, že princezna si vezme za manžela krásného, bohatého prince, který za ní přijede na bílém koni. Princ je označován za modrého, což zdůrazňuje jeho vznešený původ – viz následující odstavec.¹

Sangre azul [tener, ser de] = být vznešeného původu. Např. *Son aún muchos los que piensan que el príncipe heredero debería casarse con una mujer de sangre azul.* Původ výrazu je možno hledat již v 16. století, kdy vešlo do módy mít extrémně světlý odstín pleti. Příslušníci

královské rodiny tak pečlivě dbali na to, aby jejich pleť zůstala bílou a chránili se před sluncem. Výsledkem čehož bylo, že skutečně měli velmi bílou pleť, ale také to, že jim byly dobře vidět žíly, v nichž proudí krev, která se zdála být modrou, neboť jejich pleť neměla hnědavý odstín jako pleť ostatních. Tímto způsobem se rozšířila víra, že králové a šlechta mají modrou krev.¹

Azul con verde, muerde. = Toto rčení vzniklo za účelem zdůraznění faktu, že tyto dvě barvy by se neměly kombinovat. Údajně to vypadá nepěkně.²

El que quiera azul celeste, que le cueste. = Žádná růže není bez trní. / Bez práce nejsou koláče.⁴

3.1.5. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „verde, -es“

¡A buenas horas, mangas verdes! = slouží k označení faktu, že někdo přijde na pomoc pozdě – odpovídá tedy přibližně českému *přijít s křížkem po funuse*. Např. *¡Ahora que ya he clavado la punta con una piedra llegas tú con el martillo!* Slovník dále doplňuje, že výraz pochází z 15. století, kdy policejní strážníci, jenž měli na starost přispěchat na pomoc občanům žijícím mimo město, často přicházeli na místo činu se zpožděním. Jejich uniforma měla zelené rukávy (*mangas verdes*).¹

Dar [tener, encender] la luz verde. = Udělit povolení k něčemu. Např. *El Gobierno ha dado luz verde a las empresas petroleras para que, a portami del próximo mes, suban de forma Granada el precio de los combustibles.* Zde platí analogie k výrazu *Dar [tener, encender] la luz roja*. Dostat zelenou znamená v naší společnosti dostat povolení, protože tato barva na semaforu dává řidiči povolení k jízdě.¹

Chiste verde. = jedná se o vtíp se sexuálníím podtextem. Např. *Lo siento, pero yo no puedo contar ningún chiste, porque todos los que me sé son bastante verdes.* Výraz má souvislost s frazémem *estar verde* (být nevyzrálý).¹

Estar alguien verde. = Být bez zkušeností. Nebýt dostatečně připraven k výkonu nějakého povolání či úkolu. Např. *La película es muy buena, aunque se nota que el director es muy joven y está algo verde todavía.* Tento výraz byl inspirován vlastností ovoce, které je ve stavu nezralosti zelené.¹

Poner verde. = Mluvit o někom nechvalně / pomluvit. Např. *En el periódico de hoy ponen verde al alcalde a causa de nuevo plan de tráfico.* Je také znám frazém, který substituuje

zelenou barvu za list petržele - *Poner a alguien como hoja de perejil*. Negativní smysl zelené barvy má svůj původ ve studiu medicíny, kde zásadní roli hraje žluč, nahořklá sekrece žlutozelené barvy. Pokud měl pacient žluči nadbytek, věřilo se, že to vede ke zlosti a špatné náladě.¹

Estar verde de envidia. = Někomu něco urputně závidět. Např. *Carlos se ha comprado el coche que yo siempre he soñado y yo estoy verde de envidia*. Opět je zde návaznost na v minulém odstavci zmiňovanou žluč. Zde je rčení řekněme vyhnáno do extrému, neboť se pacientovi s velmi vysokou produkcí žluče barví do zelenava i pleť.¹

Venia el villano vestido de verde = Tohoto výrazu se užívá k označení nečestných osob, které se přetvařují a snaží se za každou cenu působit dobrým dojmem. Např. *Al principio me pareció simpática y muy dispuesta, pero venía el villano vestido de verde, porque pronto empezó a mostrar su verdadera cara*. Fráze byla poprvé použita královnou Isabel la Católica, která neměla ráda česnek. V té době se také používalo výrazu *harto de ajos*, jenž znamenal *mít po krk měšťanů*. Jednou byl královně naservírován talíř plný česneku, který byl ale zároveň bohatě dekorován petrželí. Královna prohlásila *Venia el villano* (villano znamená v překladu měšťan, ale vzhledem k výše zmíněnému *harto de ajos*, bylo přirozené a zcela na místě přirovnání k česneku) *vestido de verde* (petržel).¹

Viejo verde = Označení pro osobu v pokročilém věku. Např. *A tus años deberías comportarte con un poco más de moderación con las mujeres y no hacer ciertos comentarios. Pareces un viejo verde*. Zpravidla se jedná o muže, jenž se projevuje jako chlípík s množstvím sexuálních choutek a nemravných narážek, čímž se přibližuje k mládeži (*lo verde*) – nevyzrálosti.¹

Následuje celá série výrazů, které pojednávají o oblečení v barvě zelené. Tato rčení jsou zde prezentována na doplnění a jsou čerpána z poslední španělské publikace z institutu Cervantes, kterou jsem pro sběr dat používala. Všechny frazémy, se o nositeli, nebo spíše ve většině případů nositelce zelené barvy, vyjadřují spíše v negativním slova smyslu a všechny vyjadřují komentáře k dívce, která se oblékne do zelené barvy.

La que se viste de verde, en/a su hermosura se breve.³

La que se viste de verde, toda su hermosura pierde.³

Quien se viste de verde, a su rostro se breve.³

*Quien con verde se breve, por quapa se tiene.*³

*La que a vestirse de verde se breve, por quapa se tiene.*³

*La que se viste de verde o es guapa o se lo cree.*³

*Del diablo se aconsejó la morena que de verde se vistió.*³

No dejar verde ni saco. = Nenechat kámen na kameni.⁴

Entre verde y seco. = Nanicovatý.⁴

Ponerse verde de comer algo. = Moci se po něčem utlouct. Např. *Me pongo verde de comer dulces.*⁴

Ir al / para el verde. = Jít na venkov.⁴

Tomar un verde. = Pít maté.⁴

Darse un verde. = Dát si pohov. / Zaflámovat si / Nacpat se. Např. *Darse un verde de langostinos.* / Užít si něčeho. Např. *Darse un verde de mirar chicas guapas.*⁴

3.1.6. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „marrón, -es“

Comerse un marrón = být v těžké situaci, za kterou nemůžeme / nebo pro označení situace, kdy se našel viník nějakého trestného činu. Např. *Resulta que en el coche estamos los cuatro y el marrón me lo como solo yo. No os parece que la multa la deberíamos pagar entre todos?* Motivem pro toto označení je asociace s hnědou barvou, která může představovat barvu stolice.¹

Quien se viste de marrón, por quapa se tiene. Zde se jedná o variaci na výše zmíněné oblékání se do barvy zelené. Je tomu tak z důvodů regionální zvyklosti. Zelená byla považována za nevhodnou jako oděv v oblasti Andalusie, zatímco v oblasti Castilla (Madrid) to byla barva hnědá. Proto je výraz prakticky stejný, jen se záměnou barev. (Viz oddíl 3.5.1.).³

3.1.7. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „castaño, -a, -os, -as“

Pasar de castaño a oscuro = Výraz se používá v situacích, kdy něco co jsme doposud byli ochotni tolerovat, se změnilo v něco, co nadále již schopni tolerovat nejsme. Např. *Puedo soportar que me tomes el pelo, pero que me Gates unas bromas tan pesadas ya pasa de castaño a oscuro.* Zde je možné vyzorovat jakousi hříčku v gradaci barev vázanou na míru

tolerantnosti, kdy kaštanově hnědá značí něco co je nám nepříjemné, ale stále to jsme ochotni snášet, ale když ztmavne ještě více, již nejsme schopni daný stav tolerovat.¹

3.1.8. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „roso, -a, -os, -as“

No dejar roso ni velloso (Ni roso ni vellosos / Sin dejar roso ni velloso / A roso y velloso) = Nechat si všechno. Skoncovat se vším. Nic neponechat. Např. *Quitale la bandeja de pasteles de adelante, que empieza a comer y no para hasta que no deja roso ni velloso.* Výraz a roso y velloso se užívá k označení: *pro všechny bez výjimky.* Např. *No había manera de parar el torro. No dejaba de galopar y atropellaba a roso y velloso. A todo el que le ofrecía el capote se lo llevaba por delante. / Hay que meter publicidad en todos los buzones de la ciudad, la información tiene que llegar a roso y velloso.* Obrat je, jako řada dalších již zmíněných ustálených spojení, inspirován ovocem. Konkrétně se zde jedná o broskve a kdoule, které když dozrají, tak jsou růžové a mají chloupky.¹

Verlo todo de color de rosa = Být velmi optimistický. Např. *Para ti no hay problemas. Todo es bueno, todo te gusta, toda la gente se porta bien. Lo ves todo de color de rosa.* Růžová barva se váže k zamilovanosti a jak známo, zamilovaní lidé problémy prakticky nevnímají, stávají se z nich tedy chtě nechtě, byť jen dočasně, optimisté. V češtině se tento frazém vyskytuje ve stejné podobě – *vidět vše růžově* či v podobné verzi – *nasadit si růžové brýle, koukat se na svět skrz růžové brýle* apod.¹

3.1.9. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „gris -es“

Ser el cerebro gris. = Být nejintelektuálnější z celé skupiny. Např. *Ella está siempre en un discreto segundo plano, nunca aparece en las fotos ni participa en las reuniones, pero todo el mundo sabe que es el cerebro gris del consejo directivo.* Zde je původ celkem jasný. Našedlá barva je barva mozku.¹

Každý ze zdrojů je unikátní jak svým obsahem, tak tím, jak jsou v něm jednotlivá témata uspořádána. Závěrem sběru frazémů z jednotlivých publikací lze tvrdit, že znalost původu frazému je často důležitý faktor pro lepší celkové pochopení významu a jistě také pro snadnější zapamatování výrazu. Ne vždy je však původ známý, a ne všichni autoři ho uvádí. Naopak v naprosté většině slovníků nalezneme praktické příklady, které jsou elementární pro správné porozumění a interpretaci výrazu čtenářem.

3.1.10. třídění frazémů dle sémantické konotace

Z výčtu frazémů, které uvádím v oddílu 3.1. je možno vytvořit několik obecných závěrů, které souvisejí se sémantickou konotací v závislosti na barvě, kterou výraz obsahuje.

Podobně jako v jazyce českém se ve španělsky mluvících zemích nahlíží na barvu černou v naprosté většině v negativním smyslu (např. vidět něco černě, být černou ovčí rodiny, být na černé listině, být naštvaný, být špinavý, živořit, strašný zima). To je jen základní výčet situací, které jsou vnímány jako nepříznivé. K ní kontrastní barva bílá je naopak vnímána jako představující pozitiva (např. mít volnou ruku, dobře odhadnout situaci, být elegant, dosáhnout smíru). Ve výčtu frazémů obsahující bílou barvu se však vyskytují i méně optimistické výrazy (např. být švorc či dopadnout bledě). Červená barva má v recipientovi signalizovat, aby zpozorněl (např. označení důležité situace, vyhocení děje, být na ostří nože, něco zakázat). Naopak zelená signalizuje souhlas, ale může mít také sexuální podtext. Je tomu proto, že zelená signalizuje mládí. Když se tedy o starci řekne, že je zelený, má se na mysli, že se chová jako mladík a tedy nepřiměřeně svému věku. Obdobně zelený vtip je vtip sprostý.

3.2. Analýza frazémů po stránce formální

V oddíle 2.1.8. části teoretické uvádím klasifikaci frazémů dle Čermáka (2007, 62). Zde provádím analýzu na frazémech, které jsem uvedla v předcházející kapitole. Účelem je zjištění frekvence výskytu jednotlivých slovních druhů v rámci frazeologických výrazů.

Další rozdělení, které jsem uvedla v teoretické části, se věnovalo vztahu antonymie uvnitř daného výrazu. Zaměřím se i na vyhledání tohoto druhu frazémů.

a) černá - negro

<i>Ser de pata negra.</i>	V-S-A
<i>Ser el garbanzo negro.</i>	V-S-A
<i>Estar [meter, poner, tener] en la lista negra.</i>	V-S-A
<i>Estar / ponerse negro.</i>	V-A
<i>La bestia negra.</i>	S-A
<i>La oveja negra.</i>	S-A
<i>Mano negra.</i>	S-A
<i>Más negro que Tito/que un tito (como un tito).</i>	A-S

<i>Negro sobre blanco .</i>	S-S
<i>Tener / tocarle a alguien la negra.</i>	V-S
<i>Ver lo negro / Ver lo todo negro.</i>	S-ADV
<i>Verse negro / Vérselas negras / Pasarlas negras.</i>	S-ADV
<i>Fue la negra al baño y tuvo que contar para todo el año.</i>	V-S-S-V-V-S
<i>Para que va la negra al baño si blanca no puede ser?</i>	V-S-S-A-V-V
<i>Sobre negro no hay tintura.</i>	PREP- ADJ-V-S
<i>La novia que se come un garbanzo negro y novie tiene, poco lo quiere.</i>	S-V-S-ADV-S-V-V
<i>Un frío negro.</i>	S-A
<i>Negro como / más negro que el azabache / el betún / el carbón / la cucaracha / el ébano / la endrina / un grajo / una hormiga / la mora / la muerte.</i>	A-S
<i>Negro como / más negro que un grajo / una hormiga / la mora / la muerte.</i>	A-S
<i>Negro como / más negro que la olla de una guarda / la pena / la pez.</i>	A-S
<i>Negro como / más negro que el no tener la tinta.</i>	A-V-S
<i>Negro como / más negro que un vencejo.</i>	A-S
<i>Pasar horas negras.</i>	V-S-A
<i>Eso se pone negro.</i>	S-V-A
<i>Poner negro de golpes.</i>	V-A-S
<i>Esa es más negra / esa sí que es negra.</i>	S-V-A

b) bílá - blanco

<i>Blanco y migado, leche.</i>	A-A-S
<i>Carta blanca.</i>	S-A
<i>Dar en el blanco.</i>	V-S
<i>De guante blanco.</i>	S-A
<i>Dar / entregar/ firmar un cheque en blanco.</i>	V-S-A
<i>De punta en blanco[ir, estar, ponerse, vestirse].</i>	S-A
<i>Estar / quedarse sin blanca / No tener ni blanca.</i>	V-S
<i>Fumata blanca [haber].</i>	S-A

<i>Las trampas salen blancas.</i>	S-V-A
<i>Manos blancas no ofenden.</i>	S-A-V
<i>Pasar la noche en blanco.</i>	V-S-ADV
<i>Quedarse / estar en blanco (Tener / quedarse con / estar con la mente en blanco).</i>	V-ADV
<i>Ser el blanco de todas las miradas / de todos los comentarios.</i>	V-S-S
<i>Ser un elefante blanco.</i>	V-S-A
<i>Ser / encontrar un mirlo blanco. Nebo Ser / encontrar una mosca blanca.</i>	V-S-A
<i>Blanco como la nieve.</i>	A-S
<i>Blanco como el armiño / la azucena / un coco.</i>	A-S
<i>Más blanco que el jazmín / la leche / un mármol / un muerto.</i>	A-S
<i>Blanco como el nardo.</i>	A-S
<i>Blanco como / más que cera.</i>	A-S
<i>Blanco como / más blanco que el papel / la pared.</i>	A-S
<i>Blanco como / más que un cádaver / difunto.</i>	A-S
<i>Poner lo blanco negro.</i>	V-A-A
<i>No distinguir lo blanco de lo negro.</i>	V-A-A
<i>Le salió en blanco.</i>	V-A
<i>Ni el blanco de la uña.</i>	A-PREP-S

---

c) červená - rojo

<i>Estar / ponerse al rojo vivo.</i>	V-S-A
<i>El farolillo rojo [ser, llevar, tener].</i>	S-A
<i>Dar [tener, encender] la luz roja</i>	V-S-A
<i>Rojo como un camarón.</i>	A-S
<i>Les echaron con el rojo.</i>	V-S
<i>Llevarse la roja.</i>	V-S

---

d) modrá - azul

<i>El príncipe azul. [ser, encontrar]</i>	S-A
---	-----

<i>Sangre azul.</i> [tener, ser de]	S-A
<i>Azul con verde, muerde.</i>	S-S-V
<i>El que quiera azul celeste, que le cueste.</i>	V-S-A-V
<hr/>	
e) zelená- verde	
<i>¡A buenas horas, mangas verdes!</i>	ADV-S-S-A
<i>Dar</i> [tener, encender] <i>la luz verde.</i>	V-S-A
<i>Chiste verde.</i>	S-A
<i>Estar alguien verde.</i>	V-S-A
<i>Poner verde.</i>	V-ADV
<i>Estar verde de envidia.</i>	V-A-S
<i>Venía el villano vestido de verde.</i>	V-S-ADV
<i>Viejo verde.</i>	S-V
<i>La que se viste de verde, en/a su hermosura se breve.</i>	V-ADV-S-V
<i>La que se viste de verde, toda su hermosura pierde.</i>	V-ADV-S-V
<i>Quien se viste de verde, a su rostro se breve.</i>	S-V-ADV-S-V
<i>Quien con verde se breve, por quapa se tiene.</i>	S-S-V-ADV-V
<i>La que a vestirse de verde se breve, por quapa se tiene.</i>	V-ADV-V-ADV-V
<i>La que se viste de verde o es guapa o se lo cree.</i>	V-ADV-ADV-V
<i>Del diablo se aconsejó la morena que de verde si vistió.</i>	S-V-S-A-V
<i>No dejar verde ni saco.</i>	V-S-S
<i>Entre verde y seco.</i>	S-A
<i>Ponerse verde de comer algo.</i>	V-A-V-S
<i>Ir al / para el verde.</i>	V-ADV
<i>Tomar un verde.</i>	V-S
<i>Darse un verde.</i>	V-S
<hr/>	
f) hnědá - marrón a kaštanově hnědá – castaño	
<i>Comerse un marrón.</i>	V-S
<i>Quien se viste de marrón, por quapa se tiene.</i>	V-ADV-ADV-V
<i>Pasar de castaño a oscuro.</i>	V-A-A
<hr/>	

g) růžová - rosa

No dejar rojo ni veloso.

V-ADV-ADV

Verlo todo de color de rosa.

V-ADV

h) šedivá - gris

Ser el cerebro gris.

V-S-A

Ze slovně druhové analýzy vyplynulo, že nejčastěji užívanými komponenty při tvorbě frazeologických výrazů jsou verba, substantiva a adjektiva. Jejich spojením vznikají kombinace V-S a S-A a dále pak V-S-A.

V-S: Celkový výskyt 32x (Z toho 8x samostatně a 24x jako komponent složitější struktury - zpravidla V-S-A)

S-A: Celkový výskyt: 30x. (Z toho 13x samostatně a 17x jako komponent složitější struktury – zpravidla V-S-A)

V-S-A. Vzorec vzniká sloučením kombinací V-S a S-A. Celkový výskyt: 14x.

Ze vzorku výrazů, které jsem shromáždila, z hlediska kritéria binární antonymie odpovídají klasifikaci dle García-Page (1998, 195-200) následující frazémy:

- *Para que va la negra al baño si blanca no puede ser?*
- *Fue la negra al baño y tuvo que contar para todo el año.*
- *Negro sobre blanco .*
- *Poner lo blanco negro.*
- *No distinguir lo blanco de lo negro.*
- *Poner /hacer ver/ lo blanco negro.*
- *Azul con verde, muerde.*
- *No dejar rojo ni veloso.*

Na uvedených příkladech, které využívají vztahu antonymie je zde jasně vidět, že oblast barev k tomuto typu konstrukce v podstatě vybízí existenci již na první pohled kontrastních barev, jako tomu je u černé a bílé. Naprostá většina příkladů vychází z využívání těchto dvou barev. Je zajímavé kolik významově různých frazémů je možné vytvořit obměnou dalších slovních druhů (primárně sloves a předložek) s užitím stále stejných základních komponentů (zde černá a bílá barva.)

3.3. Analýza translatická

V této části se zaměřuji na vyhledávání ekvivalentů ke všem frazémům, které se mi podařilo ze slovníků shromáždit. Za tímto účelem jsem konzultovala internetovou verzi Českého národního korpusu – Intercorp. Využila jsem rozhraní Kontext, kde je možné výrazy vyhledat v nejrůznějších textech (zejména beletrie) a udělat si tak dobrou představu o jejich skutečném významu a zároveň zde vyhledat odpovídající překlad. Dále jsem konzultovala korpus španělské královské akademie (Real Academia Española - RAE), konkrétně verzi CREA (El Corpus de Referencia del Español Actual). Jako poslední zdroj pro překladovou analýzu jsem používala *Velký španělsko-český slovník I-II*. Chci zde demonstrovat užití sebraných výrazů v praxi a v rámci kontextu, byť jen stručného. Zajímalo mě také, do jaké míry se budou překlady shodovat či lišit.

3.3.9. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „negro, -a, -os, -as“

Ser de pata negra.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: *Los que eran marxistas-leninistas de pata negra se han vuelto marxistas-grouchistas.*
(El Mundo, 1996)

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Ser el garbanzo negro.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: *No parece que Papandreu haya renunciado por completo a ser el garbanzo negro de la OTAN, el socio discoloro e incordiante que no duda en [...].*

(El País, 1985)

Slovník VŠČS: *Ser el garbanzo negro de la olla = černá ovce.*

Estar [meter, poner, tener] en la lista negra.

Intercorp: *Estará en la lista negra de cada agencia de viajes de EE = Nechám vás dát na černou listinu ve všech cestovkách v Americe.*

(The Night of the Iguana, 1964)

CREA: *Tanto el mundo político como el de los negocios de los Estados Unidos reaccionaron favorablemente a la*

publicación de la "**lista negra**", de aliados comerciales [...].
(El Universal, 1995)

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Estar/ ponerse negro.

Intercorp: *En España, cuidado que pasa todo lo contrario: cuando un Español "**está negro**" es que empieza a dar "la lata" y a "tocarle las pelotas".*
= Pokud Španěl „**zčerná**“ („estar negro“), je nabiledni, že ho začínáte vážně otravovat a brnkat mu na „pelotas“ („tocar las pelotas“).
(Nešlapej mi na fazoli, 2010)

*El chavea **estaba negro** y confundía las perdices con las urracas.*
=Hoch z toho **byl celý vyjevený** a pletl si koroptve se strakami.
Lovcům deník, 1972)

CREA: *-Esto se **pone negro** -dije. -No seas miedoso -dijo Teresa.*
(La verdad sobre el caso Savolta, 1975)

Slovník VŠČS: estar negro = být vedle, nevědět si rady – **estoy negra con este problema** = **jsem z toho vedle**
ponerse negro = 1. zčernat, 2. prskat vzteky – *eso me pone muy negro* = **to mě štve**.

Poznámka: Intercorp poskytuje dvojí možnost překladu. První – zčernat naštvaností, druhou – být černý v tom smyslu, že se dotýčný v něčem nevyzná. CREA implikuje význam, že něco vypadá špatně / bledě. Dubského slovník rozlišuje stejné varianty jako příklady dostupné z Interporpu, avšak s důrazem na rozlišení významu v závislosti na užití slovesa estar či poner.

La bestia negra

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: *En teoría, Sergi Bruguera se enfrentará en cuartos de final a su **bestia negra**, Thomas Muster.*
(La Vanguardia, 1995)

Slovník VŠČS: = **černá ovce** (o osobě)

Ser la oveja negra.

Intercorp: *Ve usted. Mr. Todd yo soy la **oveja negra** de la familia, un tarambana.*
= Víte, Mr. Todd, já **jsem černá ovce rodiny**, takový budižkničemu.
(Dcera Štěstěny, 2004)

CREA: *Desde que tomó el poder, Kadhafi ha sido la oveja negra de la prensa europea y americana.*
(Triunfo, 1997)

Slovník VŠČS: *Oveja negra de la familia = černá ovce rodiny.*

Mano negra.

Intercorp: *Incursión de un corsario en busca de botín al azar, o mano negra desde Madrid, guiando el rumbo del “Chergui” para interceptar al “Dei Gloria”, sabotear la maniobra de los jesuitas [...]*
= Byl to jen nahodilý útok korzárů hledajících kořist, nebo za tím stála zákeřná ruka z Madridu, která Cherguiho vyslala, aby Dei Gloria přehradila cestu, překazila akci jezuitů [...]. (Hřbitov bezejmenných lodí, 2002).

CREA: *¿Qué hay detrás de todo esto? Parece que existe una mano negra, los que mandan por detrás.* (La Vanguardia, 1995)

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Más negro que Tito/que un tito (como un tito).

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Navrhovaný překlad: = Černý jako uhlí, černý jako čert.

Negro sobre blanco.

Intercorp: *¡Allí está todo negro sobre blanco!*
= Stojí to tu! Černé na bílém!
(Willy Wonka & the Chocolate Factory, 1971).

CREA: *Los científicos lo escriben negro sobre blanco, y a nosotros nos da igual.* (La Vanguardia, 1995)

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Tener / tocarle a alguien la negra.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: *Ayer, en Pamplona, nos tocó la negra, o sea, la vulgaridad.*
(El Mundo, 1994)

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Ver lo negro / Ver lo todo negro.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: *Pues yo con esta miseria he vivido bastante bien. Ahora es cuando empiezo a **verlo todo negro**.*
(El viaje a ninguna parte, 1985)

Slovník VŠČS: = **Vidět to všechno černě.**

Pasarlas negras.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: = Protlkoukat se bídou. Živořit bídně.

Fue la negra al baño y tuvo que contar para todo el año.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: *En España corrió un refrán que dice: "**fue la negra al baño y tuvo que contar un año**".*
(La música afrocubana, 1975)

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Navrhovaný překlad: dělat z komára velblouda

Poznámka: Výskyt výrazu v CREA je odlišný – místo zakončení „*para todo el año*“ je zde jen „*un año*“.

Para que va la negra al baño si blanca no puede ser?

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Navrhovaný překlad: Kdo míří vysoko, padá nízko.

Sobre negro no hay tintura.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Navrhovaný překlad: Dvakrát měř, jednou řež.

La novia que se come un garbanzo negro y novio tiene, poco lo quiere.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Navrhovaný překlad: -

Un frío negro.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: [...] *luchando por aguantar el sueño y aquel **frío negro** como un demonio que dejaba los miembros doloridos.*
(Extramuros, 1978)

Slovník VŠČS: strašná zima

Negro como / más negro que el azabache / el betún / el carbón / la cucaracha / el ébano / la endrina / un grajo / una hormiga / la mora / la muerte.

Intercorp: [...] *y en medio de todo el hollín y el polvillo se levantó el señor de Giorgi, **negro como azabache** y sonriente[...].*
= [...] *a z mauru a prachu se vztayčil **úplně černý** pan de Giorgi, smál se[...].*
(Postřižiny, 1996)

*El director de finanzas cambió de expresión, y, más **negro que el carbón**, se encaminó a los bastidores*
= *Ředitel sebou neznámo proč škulbl a **zamračený jako nebe před bouřkou** zamířil do zákulisí[...].*
(Mistr a Markétka, 1980)

*De los arrugados rabillos de los ojos de Hagrid, **negros como cucarachas**, se escaparon unas lagrimas.*
= *Z vrásčitých koutků **uhlově černých očí** se Hagridovi vykutálely dvě slzy.*
(Harry Potter a vězeň z Azkabanu, 2001)

CREA: [...] *cabello bien limpio, largo, chévere, su cabello, **negro como azabache**, más blanqueada la piel [...].*
(Sólo cenizas hallarás, 1980)

[...] *un pelo **más negro que el carbón**, una boca que es como [...].*
(Coco Chanel. La revolución de un estilo, 1997)

*Lo representan bajo la figura de un gallardo caballero, montado en corcel **negro como el ébano**, armado de lanza y portador de cetro y estandarte.*
(Biografía del Diablo, 1978)

Slovník VŠČS: černá jako uhel / ebenové dřevo / trnka

Negro como / más negro que la olla de una guarda / la pena / la pez.

Intercorp: [...] *hasta el final de la verbena , el enorme vacío **negro como la pez** donde las familias iban a hacer pipí.
= [...] na konec té stanové vesnice, do toho rozlehlého **černého** prázdna, kam rodiny chodí čurat.
(Cesta do hlubin noci, 1985)*

CREA: *Repentinamente iluminada, caballera en un macho cabrío **negro como la pez**.* (Las brujas de Barahona, 1978)

Slovník VŠČS: černý jako smola

Negro como / más negro que el no tener la tinta / un vancejo.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: černý jako noc

Pasar horas negras.

Intercorp: *Estaba siempre inquieto y raro, rarísimo, y tendía a **pasar horas negras** hay motivos para pensar que había en él vestigios de locura .
= Byl vždy neklidný a hodně, hodně podivínský a měl sklony k **černým myšlenkám**; existují důvody k domněnkám, že se v jeho mysli skrývaly zárodky šílenství.
(Bartleby a spol., 2006)*

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: zažít (si) horké chvíle

Poznámka: Zde se význam liší úplně. Překlad výrazu v Intercorpů zni „černé myšlenky“, překlad Dubského „zažít (si) horké chvíle“.

Eso se pone negro.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: vypadá to bledě

Poner negro de golpes.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: zboulovat, zmalovat někomu hřbet

Verse negro para...

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: mít co dělat, aby..
Se vió negro para librar se de sus uñas.
= ***Stěží*** mu vyklouzl z drápů.

Esa es más negra / esa sí que es negra.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: V tom je zakopán pes.

3.3.10. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „blanco, -a, -os, -as“

Blanco y migado, leche.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Navrhovaný překlad: Je nad slunce jasné, odkud vítr fouká.

Carta blanca.

Intercorp: *Creo que deberías darle **carta blanca***
= *Dejte mu **úplnou volnost**.*
(Journal d'un curé de campagne, 1951)

CREA: *Los socialistas cántabros, que tienen **carta blanca** para actuar, son [...].* (La vanguardia, 1994)
= Dát někomu plnou moc.

Slovník VŠČS: plná moc, volná ruka

Dar en el blanco.

Intercorp: *[...]creo que el informe de la Comisión **da en el blanco** cuando se propone comparar todos los factores[...].*

= [...]domnívám se tedy, že zpráva výboru se **trefila do černého**, protože se zaměřuje na porovnání všech faktorů[...]

.(Europarlament, 2010)

CREA: *Derrochaba ese tipo de ingenio cortante que suele **dar en el blanco**. Parecía arrogante, pero es que la arrogancia es una de las constantes del rock.*

(El rock. Historia y análisis del movimiento cultural más importante del siglo XX, 1994)

Slovník VŠČS: strefit se do černého

Poznámka: Překlad tohoto frazému spočívá v použití protikladné barvy. Zásah do cíle je označen ve španělštině barvou bílou „blanco“ a jak je vidět na příkladu z Interporpu, do češtiny je nutno přeložit jako „trefa do černého“, což potvrzuje i Dubský svým překladem „strefit se do černého“)

De guante blanco.

Interporp: [...] *la solución para acabar con el desempleo , la delincuencia **de guante blanco** y la delincuencia callejera [...].*

= [...] *o řešení nezaměstnanosti, o deliktech **bílých límečků** a pouličních zločinech [...].*

(Nacistická literatura v Americe, 2011)

*Puede que sean delitos **de guante blanco**, pero, en cualquier caso , son delitos [...].*

= *Možná se jedná o trestnou činnost **administrativních pracovníků**, ale přesto jsou to trestné činy [...].*

(Europarlament, 2008)

CREA: *La lucha contra el terrorismo no es una tarea **de guante blanco**.* (La Vanguardia, 1995)

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Poznámka: „De guante blanco“ je možno přeložit do češtiny jako „administrativní pracovník“, což je skupina lidí, na kterou frazém ve skutečnosti odkazuje, nebo je možné zachovat užití bílé barvy pomocí výrazu „bílý límeček“. Je zajímavé, že ve Španělsku jsou to bílé rukavice, které by reprezentovaly ony pracovníky v administrativě a v České Republice bílé límečky.

Dar / entregar/ firmar un cheque en blanco.

Interporp: *Los norteamericanos habían dado un **cheque en blanco** para hundir al país .*

= *Američani jim dali **volnou ruku**, aby zruinovali zemi.*
(Stín někdejšího času, 2011)

CREA: *En estos asuntos el Gobierno tiene un **cheque en blanco** y el amplio respaldo de los partidos políticos vascos y del Estado.*
(El Tiempo, 1990)

Slovník VŠČS: = neobsahuje výraz

De punta en blanco [ir, estar, ponerse, vestirse].

Intercorp: *[...] por las tardes lo esperaba **de punta en blanco** y con la aceituna de su martini entre los dientes [...]*
= *[...] odpoledne jsem ho očekávala **v plné parádě** a v zubech jsem držela olivu do jeho martini [...]*.
(Paula, 1998)

*Y ahí estábamos , **de punta en blanco** y perdiendo el tiempo con sinvergüenzas.*
= *A šli jsme na to, všichni **voháknutý**. Skoro škoda na ty šmejdy.*
(Gangster No. 1, 2000)

*[...] lo cual los lleva a ir siempre muy arreglados y **de punta en blanco** , y no es raro verlos a través del cristal pintándose [...]*
= *[...] což je má k tomu, že chodí pořád upravení a **jako ze škatulky** , a není vzácné vidět je přes sklo , jak si malují [...]*. (Srdce tak bílé, 2004)

CREA: *Todos se han puesto **de punta en blanco**, de pantalones serios y camisa de botones y ellas de conjuntito y zapatos de medio tacón.*
(El Mundo, 1996)

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Irse de punta en blanco

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: jít rovnou

Poznámka: Frazém přecházející zní: „Ir de punta en blanco“. Přidáním zvrtného „se“ získáme Irse de punta en blanco a překlad tak již nemá nic společného s úpravou zevnějšku, ale vyjadřuje direktivnost.

Estar / quedarse sin blanca / No tener ni blanca.

Intercorp: *¿ Otra vez estás **sin blanca**?*
= *Už jseš zas **švorc**?*
(Tokyo Eyes, 1998)

- Estoy sin blanca.*
= **Jsem na mizině.**
(Grand Hotel, 1932)
- ¡ Estoy sin blanca !*
= **Jsem bez peněz!**
(After Hours, 1985)
- CREA: *El catalán estaba **sin blanca**, sin tabaco e "Ibargoyen" le dio ocho duros y le recomendó silencio.*
(Aviraneta o la intriga, 1994)
- Slovník VŠČS: nemít ani vindru
- Fumata blanca* [haber].
Intercorp: *Corrían rumores de que la **fumata blanca** de este cónclave no se haría esperar.*
= *Šuškaló se, že toto konkláve bude jen " čekání na kouř".*
(Andělé a démoni, 2006)
- No ha habido **fumata blanca** , pero el modo de designación secreto [...].*
= *Žádný **bílý dým** se nekoná, ale v porovnání s tajným způsobem jmenování [...].*
(Kdo je Herman? Jaká Catherine?, 2009)
- CREA: *Los cavallistas soñaban con que su jefe encabezara la lista de candidatos a diputados por la Capital y que Beliz hiciera otro tanto con la lista de legisladores porteños. Pero todavía no hay **fumata blanca**.*
(Alianza entre ex Menemistas, 1997)
- Slovník VŠČS: neobashuje výraz
- Las trampas salen blancas.*
Intercorp: neobsahuje výraz
- CREA: neobsahuje výraz
- Slovník VŠČS: neobsahuje výraz
- Navrhovaný překlad: Pravda nakonec vypluje na povrch. / Lež má krátké nohy.
- Manos blancas no ofenden.*
Intercorp: neobsahuje výraz
- CREA: *¡Hombre!, **manos blancas nunca ofenden**. No entiendo cómo pueden estar enfadadas.*
(Tiempo, 1990)
- Slovník VŠČS: neobasahuje výraz

Pasar la noche en blanco.

Intercorp: *Puestos a **pasar la noche en blanco** , hecho ya el sacrificio, había que aprovechar[...].*
= *Když už člověk **celou noc bdí**, když už se tak obětuje, musí užít [...].*
(Cesta do hlubin noci, 1995)

CREA: *Por otro lado, no me importaba **pasar la noche en blanco**, pero tampoco me gustaba pasarla viendo cómo dormían los demás.*
(La historia del silencio, 1994)

Slovník VŠČS: *probdít noc, neusnout celou noc*

Quedarse / estar en blanco (Tener / quedarse con / estar con la mente en blanco.

Intercorp: *Don Jaime tragó saliva , intentando mantener su **mente en blanco** .*
= *Don Jaime polkl a pokusil se **nemyslet na nic**.*
(Šermířský mistr, 1998)

*A Harry se le quedó la **mente en blanco** a causa de la impresión.*

= *Harry měl z toho šoku na okamžik úplně **prázdnou v hlavě**.*

(Harry Potter a vězeň z Atkabanu, 2001)

*Y cuando llega mi turno , miro a la taquillera y se me queda la **mente en blanco** .*

= *Přijdu k okýnku , podívám se na tu ženu a v tu chvíli **mám okno** .*

(Before Sunrise, 1995)

CREA: *Hacemos notar que la expresión verbal "**tener la mente en blanco**" se refiere también a una ausencia (de ideas, de información...) [...].*
(Retórica de la pintura, 2000)

Slovník VŠČS: *okénko v paměti*

Ser el blanco de todas las miradas / de todos los comentarios.

Intercorp: *En consecuencia, es **el blanco** de las quejas de EEUU por competencia desleal[...].*
= ***Stala se proto terčem** stížností USA na nekalou soutěž [...](Dolarový komplex Evropy, 2004)*

CREA: *Es atractiva. Y es **el blanco de las miradas** que la ven pasar enfundada [...].*
(Clarín, 1997)

Slovník VŠČS: *být cílem / terčem*

Poznámka: Na tomto frazému je zajímavé, že se může použít v pozitivním i negativním smyslu. Například můžeme být středem zájmu / pozornosti. Oproti tomu můžeme být i terčem posměchu / kritiky / stížností apod. Toto platí jak v českém, tak ve španělském jazyce.

Ser un elefante blanco.

Intercorp:

*Y si puedo añadir una metáfora más , abatamos a tiros a ese **elefante blanco** del cielo .*

*= Pokud bych měl zkombinovat dvě metafory do jedné : sestřelme tento **drahý nesmysl** z oblohy .*

(Europarlament, 2008)

*Por último , debemos tener el coraje de poner fin a una serie de enormes **elefantes blancos** [...].*

*=A konečně musíme mít odvahu skoncovat s několika obrovskými **zbytečnými a nákladnými projekty** [...].*

(Europarlament, 2011)

*[...] para que hagan un examen de conciencia y se opongan a este colosal **elefante blanco** .*

*= [...]aby nahlédli do svého svědomí a nesouhlasili s tímto kolosálním **danajským darem**.*

(Europarlamente, 2008)

CREA:

*Esa entidad debe disolverse, porque sigue siendo un **elefante blanco**, que causa mucho gasto al Estado guatemalteco".*

(La Hora, 200)

Slovník VŠČS:

neužitečná věc, luxus

Ser / encontrar un mirlo blanco. Nebo Ser / encontrar una mosca blanca.

Intercorp:

neobsahuje výraz

CREA:

*[...] es que no existe", por lo que la solución pasaba, en su opinión, por "desechar la búsqueda de un "**mirlo blanco**""*

(El relevo. Crónica viva del camino hacia el II Suresnes del PSOE. 1996-2000, 2002)

Slovník VŠČS:

neobsahuje výraz

Blanco como la nieve.

Intercorp:

*Su pelaje es **blanco como la nieve**[...].*

*= Její kožíšek je **jako křišťálově bílý sníh** [...].*

(Beverly Hills Chihuahua 2, 2011)

*Habían llegado a un edificio , **blanco como la nieve** [...]*

*= Dorazili k **sněhobílé** budově, která se tyčila nad ostatními krámký kolem [...].*

(Harry Potter a kámen mudrců, 2000)

- CREA: *Es imposible, o casi imposible, que este niño sea hijo de Ulises: es **blanco como la nieve**.*
(Salsa, 2002)
- Slovník VŠČS: 1. sněhobílý, 2. nevinný jako lilie
- Blanco como el armiño / la azucena / un coco.*
- Intercorp: neobsahuje výraz
- CREA: neobsahuje výraz
- Slovník VŠČS: bělostný jako sníh, bílý jak padlý sníh
- Más blanco que el jazmín / la leche / un mármol / un muerto.*
- Intercorp: *En una de las vueltas vi a mi mujer, **blanca como una muerta**, parada a la puerta sin atreverse a entrar .*
= *Při jednom obratu jsem zahlédl ženu, jak **bledá na smrt** stojí ve dveřích a neodvažuje se vejít.*
(Rodina Pascuala Duarte, 1977)
- CREA: *[...] si se quedará paralizado, **blanco como un muerto**, cagándose literalmente por las patas abajo.*
(Sefarad. Una novela de novelas, 2001)
- Slovník VŠČS: bílý jako křída
- Blanco como el nardo.*
- Intercorp: neobsahuje výraz
- CREA: neobsahuje výraz
- Slovník VŠČS: bělostný jako sníh
- Blanco como / más que cera.*
- Intercorp: *[...] y Black, con su piel **blanca como la cera**, parecía uno.*
= *a Black se svou **voskově bílou** pletí vypadal přesně jako jeden z nich.*
(Harry Potter a vězeň z Azkabanu, 2001)
- Se lo propuso y Judith, **blanca como la cera**, no supo qué decir .*
= *Navrhl to Judith, **ta bledá jako stěna** nevěděla, co říct.*
(Ráj je až za rohem, 2007)
- CREA: *Bajito, delgado, con cara de niño y tan **blanca como la cera**.*
(El País, 2002)
- Slovník VŠČS: bledý jako stěna

Poznámka: Příklad z knihy Harry Potter užívá doslovného překladu, který se může českému rodilému mluvčí jevit lehce nepřírozně. Další příklad z intercorpu již používá známější přirovnání „bledý jako stěna“, který zároveň nalezneme v Dubského slovníku.

Blanco como / más blanco que el papel / la pared.

Intercorp: *Estaba sobre el escenario , arrodillado junto a Tommy Ross , y tenía la cara **blanca como papel.***
= *Byl na jevišti, skláněl se v kleče nad Tommym Rossem a byl **bílý jako stěna .***
(Carrie, 2007)

CREA: *[...] después se pondrá **blanco como papel**, y por último color de rosa [...].*

Slovník VŠČS: Bílý jako křída

Blanco como / más que un cadáver / difunto.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: bílý jako mrtvola

Poner /hacer ver/ lo blanco negro.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: *El tirano Castro ha sido su más aventajado discípulo en esa táctica de hacer que los incautos **vean lo blanco negro y lo negro blanco.***
(Diario de las Américas, 1997)

Slovník VŠČS: dělat z černého bílé, převracet všechno vzhůru nohama / naruby

No distinguir lo blanco de lo negro.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: být někomu něco jedno

Le salió en blanco.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: Dopadl bledě.

Ni el blanco de la uña.

Intercorp:	neobsahuje výraz
CREA:	neobsahuje výraz
Slovník VŠČS:	Ani co by se za nehet vešlo.

3.3.11. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „rojo, -a, -os, -as“

Estar / ponerse al rojo vivo.

Intercorp: [...] *las cosas se **ponen** inmediatamente **al rojo vivo** y los medios de comunicación están rápidamente al acecho .*
= [...] *situace je okamžitě **velmi bouřlivá** a média hned zbystrí pozornost.*
(Europarlament, 2008)

*Y después : tienes que tener cuidado, camarada, me parece que aquí las cosas están **al rojo vivo***
= *A potom: musíš dávat pozor, kamaráde, mám takový pocit, že tady jde do tuhýho .*
(2666, 2012)

CREA: *De hecho, el ambiente se tornó **al rojo vivo** cuando[...].*
(Rompen la verja!, 2002)

Slovník VŠČS: Estar al rojo vivo. = Být na ostří nože (o situaci)

El farolillo rojo [ser, llevar, tener].

Intercorp: *Eso es inaceptable, y significa que somos **el farolillo rojo** de la UE .*
= *To je nepřijatelné a znamená to, že se pohybujeme **na chvostě EU.***
(Europarlament, 2008)

CREA: *Donde España ostenta **el farolillo rojo** es en la calidad de las aguas interiores.*
(El País, 1997)

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Dar [tener, poner] la luz roja.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: *Las reglas quinta y sexta **ponen luz roja** para el consumo excesivo de azúcar y de sodio.*
(¿Qué debemos comer?, 1987)

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Rojo como un camarón.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: [...] cuando me presentan a una señora **me pongo rojo como un camarón** [...].
(Bolivia, 1997)

Slovník VŠČS: červený jako rak

Les echaron con el rojo.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: vylili jim pérka

Llevarse la roja.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: jet na červenou

3.3.12. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „azul, -es“

El príncipe azul [ser, encontrar]

Intercorp: ¿Sería el **Príncipe Azul** con quien siempre había soñado?
= Možná, že tohle je **ten pravý** ... na kterýho jsem čekala celý život.
(Bridget Jones's Diary, 2001)

Aquí viene el Príncipe Azul .
= Přichází **princ na bílém koni**.
(Sidney White, 2007)

CREA: [...] que el amor es lo único que existe y busca su **príncipe azul**.
(La Vanguardia, 1995)

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Tener sangre azul [tener, ser de]

Intercorp: ¿Sabía que mi nuera **tiene sangre azul** ?
=A věděli jste, že moje snacha **má královskou krev**?
(Blue Hawaii, 1961)

Su mujer tiene sangre azul .
= Jeho manželka **má modrou krev**.
(Layer Cake, 2004)

CREA: *De todas maneras, nada mejor que **tener sangre azul** o pertenecer a la aristocracia para ser rico.*
(La Vanguardia, 1994)

Slovník VŠČS: sangre azul = modrá krev

Azul con verde, muerde.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Navrhovaný překlad: -

El que quiera azul celeste, que le cueste.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: *Hay que sufrir para merecer, ¿no? **Al que quiera azul celeste, que le cueste***
(El eterno femenino, 1975)

Slovník VŠČS: Bez práce nejsou koláče. / Žádná růže není bez trní

3.3.13. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „verde, -es“

¡A buenas horas, mangas verdes!

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: ***A buenas horas mangas verdes.** Justo castigo a su indolencia ofensiva [...].*
(ABC Electrónico, 1997)

Slovník VŠČS: *A buena hora **mangas verdes.** = Všechno má svůj čas.*

Rozdílnost: Jiménez uvádí číslo množné u substantiv „horas“, rovněž tak kontextuální příklad z databáze CREA, ale Dubský zaznamenává frazém s užitím slova „hora“, v čísle jednotném.

Dar [tener, encender] la luz verde.

Intercorp: *Rafael Pardo - de acuerdo con el presidente- **le dio la luz verde, pero le recordó sus límites.***
*= Rafael Pardo mu po dohodě s prezidentem k tomu **dal zelenou, připomněl mu však, jak daleko smí zajít.***
(Zpráva o jednom únosu, 2007)

- CREA: *[...]estaría dispuesto a **dar la luz verde** al proyecto de fabricación de esta cuarta variante spider.*
(El Mundo, 1996)
- Slovník VŠČS: dát zelenou
- Chiste verde.*
- Intercorp: *No es un **chiste verde**.*
= *Není sprostý.*
(Eulogy, 2004)
- CREA: *Me molesta que una chica diga un **chiste verde**.*
(Introducción a la psiquiatría, 1993)
- Slovník VŠČS: sprostý vtip
- Estar alguien verde.*
- Intercorp: neobsahuje výraz
- CREA: *En su segundo, demostró **estar verde** con la capa. Con la muleta realizó una faena desangelada frente a un marmolillo que rodó de una estocada.*
(ABC: Corridas del fin de semana, 16/06/1996)
- Slovník VŠČS: být zelenáč
- Poner verde.*
- Intercorp: *Y te hemos **puesto verde** a tus espaldas.*
= *Navíc jsme tě přílišně **pomlouvaly**.*
(The Cutting Edge 2: Going for the Gold, 2006)
- CREA: *Si quieren **poner verde** a alguien, que me pongan a mí. Pero yo no he pactado con nadie.*
(Tiempo, 08/01/ 1990)
- Slovník VŠČS: sjet / setřít někoho, vynadat někomu
- Estar verde de envidia.*
- Intercorp: *Esto pondrá a mi esposa ... **verde de envidia**.*
= *Moje žena **zbledne závistí**.*
(A Prairie Home Companion, 2006)
- Está verde de envidia.*
= *Puká vzteky.*
(Away All Boats, 1956)
- CREA: *Veo que estás **verde de envidia**, Jorge.*
(La luna en Jorge, 2001)
- Slovník VŠČS: blednout závistí

Venia el villano vestido de verde.

Intercorp:	neobsahuje výraz
CREA:	neobsahuje výraz
Slovník VŠČS:	neobsahuje výraz
Navrhovný překlad	vlk v beránkově rouše

Viejo verde.

Intercorp: *¿ Vas a meterte en el barco con ese **viejo verde** ?*
= *Ty chceš být na tý lodi s tím **starým proutníkem** ?*
(Some Like It Hot, 1956)

*Deja en paz a mi amiga, **viejo verde**.*
*Nech mojí kámošku na pokoji, **nadrženče!***
(Beatriz a nebeská těl(es)a, 2011)

*[...] no pudiera soportar el suyo : su olor de **viejo verde**.*
= *[...]že možná nemůže vystát jeho pach: pach **chlípného starce**.*
(Láska za časů cholery, 2003)

*No aceptamos propinas de **viejos verdes** .*
= *Od **oplzláků** nebereme spropitné.*
(The Fabulous Baker Boys, 1989)

*¿Por qué te parece un **viejo verde** ?*
= *Proč hned **starý prasák** ?*
(Rien ne va plus, 19997)

*[...] tu padre se está volviendo un viejo verde: **un viejo-verde**.*
= *[...] z tvého otce se stává starý donchuán: **starý don - chu - án**.*
(Nejlepší loupákův zážitek, 2007)

*[...] y al **viejo verde** de Henrickson sentados en la banca de un parque en alguna parte.*
= *[...] a veselýho **starýho vošousta** Henricksona na nějaký lavičce v nějakým parku.*
(Hříchy pro pátera Knoxe, 1991)

*No soy un **viejo verde**.*
= *Nejsem žádný **starý sprost'ák**, opravdu.*
(Silver, 1993)

*[...] lo cual, a ojos de Susanne, lo convertía en un **viejo verde**.*
= *[...]čímž se z Mikaela v Zuzaniných očích stal **nadržený obstarožní holkař**.*
(Muži, kteří nenávidí ženy, 2008)

*[...] o si tal vez todo se reducía a que el **viejo verde** se la estaba tirando en secreto.*

= [...]Kdo ví , jestli ji ten **starej kanec** někde pokoutně nešoustá.

(Dívka, která si hrála s ohněm, 2009)

CREA: *Allí estaban casi a oscuras, por lo cual, el **viejo verde**, pudo acariciar a su gusto a la bellisima mujer que le correspondía.*

(El Siglo: Barrios de Trifulca, 01/08/2000)

Slovník VŠČS: starý donchuán, starý nemrava

La que se viste de verde, en/a su hermosura se breve.

La que se viste de verde, toda su hermosura pierde.

Quien se viste de verde, a su rostro se breve.

Quien con verde se breve, por quapa se tiene.

La que a vestirse de verde se breve, por quapa se tiene.

La que se viste de verde o es guapa o se lo cree.

Del diablo se aconsejó la morena que de verde se vistió

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Navrhovaný překlad: -

No dejar verde ni seco.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: nenechat kámen na kameni

Entre verde y seco.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: nanicovatý

Ponerse verde de comer algo.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: moci se po něčem utlouct

Ir al / para el verde.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: jít na venkov

Tomar un verde.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: *neobsahuje výraz*

Slovník VŠČS: pít maté

Darse un verde.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: dát si pohov, zaflámovat si, přecpat se.

3.3.14. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „marrón, -es“

Comerse un marrón.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Navrhovaný překlad: Nést následky svých činů.

Quien se viste de marrón, por quapa se tiene.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

Navrhovaný překlad: -

Pasar de castaño a oscuro.

Intercorp: *La cosa estaba pasando de castaño a oscuro.*
= *Vypadalo to čím dál hůř.*
(Otázka, kterou má v očích, 2012)

CREA: *Oye, bueno, ya eso ya pasa de castaño a oscuro.*
(Mójate: TVE 1, 09/10/95)

Slovník VŠČS: Pasar de castaño oscuro. = Už přestává legrace.

Poznámka: Jiménez uvádí frazém s předložkou „a“, Dubský nikoliv.

3.3.15. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „roso, -a, -os, -as“

No dejar roso ni velloso

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: neobsahuje výraz

Slovník VŠČS: hlava nehlava

Ver algo(todo) de color de la rosa

Intercorp: *Bueno , bueno , señora , hay que resignarse y tratar de verlo todo de color de rosa.*
= *No dobrá, dobrá, paní, musíte se poddat a snažit se dívat na všechno růžově.*
(Zločin pátera Amara, 1961)

Yo estaba pensando lo mismo hoy, no sé si lo veo todo de color de rosa o ...
= *Jistě. Nevím, jestli se na svět dívám růžovými brýlemi, nebo ...*
(The Trouble With Harry, 1955)

CREA: *Verás la vida de color de rosa.*
(Radio, Madrid, 05/12/91)

Slovník VŠČS: vidět všechno růžově

3.3.16. španělské frazeologismy obsahující klíčové slovo „gris, -a, -os, -as“

Ser el cerebro gris.

Intercorp: neobsahuje výraz

CREA: *La mano derecha de Haussmann, Jean Charles Alphand (1817- 1891), fue el verdadero cerebro gris de la operación.*
(Pensando en jardines,1997)

Slovník VŠČS: neobsahuje výraz

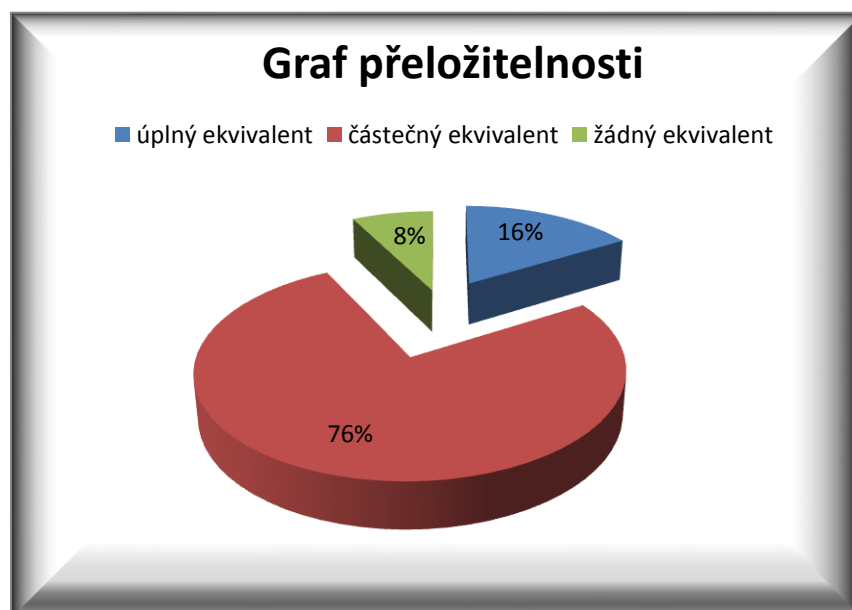

Ne všechny frazémy, které jsem vyhledávala, byly v Intercorpu a databázi CREA zastoupeny a ne vždy byl překlad hledaného výrazu frazeologický (tedy mající v sobě jistou míru metaforičnosti a ustálenosti). Někdy se jednalo jen o opis významu, jinde existoval přímo český frazeologický ekvivalent (např. *Pasar de castaño a oscuro* = *Už přestává legrace.* / *Ver todo de color de rosa.* = *Vidět vše růžově*). V některých případech jsem možností překladu našla dokonce hned několik (např. frazém „viejo verde“, kde je škála českých pojmenování pro starého muže, který se těší ženské společnosti opravdu vysoká. Celkem jsem našla deset různých možností, jak tento frazém vyjádřit česky – viz str. 57).

Podobná situace nastává i u Dubského slovníku, který nezahrnuje všechny frazeologické výrazy, jenž se mi podařilo shromáždit ze slovníků španělských autorů, které porovnávám na počátku oddílu 3.1. Jako poslední možnost tedy uvádím vlastní návrh překladu založený na užití španělských frazeologických slovníků.

Všechny frazémy závěrem translato-logické analýzy kategorizují do tří skupin, dle jejich přeložitelnosti do českého jazyka:

- a) úplný ekvivalent - výrazy, které při překladu do češtiny neprošly žádnými změnami
- b) částečný ekvivalent - výrazy, které je možné přeložit do češtiny
- c) žádný ekvivalent - výrazy, které není možno přeložit do češtiny

ÚPLNÝ EKVIVALENT	ČÁSTEČNÝ EKVIVALENT	ŽÁDNÝ EKVIVALENT
<i>Estar [meter, poner, tener] en la lista negra.</i>	<i>Ser de pata negra.</i>	<i>La novia que se come un garbanzo negro y novio tiene, poco lo quiere.</i>
<i>Ser la oveja negra,</i>	<i>Ser el garbanzo negro.</i>	<i>Manos blancas no ofenden.</i>
<i>Negro sobre blanco.</i>	<i>Estar/ ponerse negro.</i>	<i>Azul con verde, muerde.</i>
<i>Ver lo negro / Ver lo todo negro.</i>	<i>La bestia negra.</i>	<i>La que se viste de verde, en/a su hermosura se breve. La que se viste de verde, toda su hermosura pierde. Quien se viste de verde, a su rostro se breve. Quien con verde se breve, por quapa se tiene. La que a vestirse de verde se breve, por quapa se tiene. La que se viste de verde o es guapa o se lo cree. Del diablo se aconsejó la morena que de verde se vistió.</i>
<i>Blanco como la nieve.</i>	<i>Mano negra.</i>	<i>Quien se viste de marrón, por quapa se tiene.</i>
<i>Blanco como / más blanco que el papel / la pared.</i>	<i>Más negro que Tito/que un tito (como un tito).</i>	<i>Ser el cerebro gris.</i>
<i>Blanco como / más que un cádaver / difunto.</i>	<i>Tener / tocarle a alguien la negra.</i>	
<i>Rojo como un camarón.</i>	<i>Pasarlas negras.</i>	
<i>Tener sangre azul [tener, ser de].</i>	<i>Fue la negra al baño y tuvo que contar para todo el año.</i>	
<i>Dar [tener, encender] la luz verde.</i>	<i>Para que va la negra al baño si blanca no puede ser?</i>	
<i>Estar alguien verde.</i>	<i>Sobre negro no hay tintura.</i>	
<i>Estar verde de envidia.</i>	<i>Un frío negro.</i>	
<i>Ver algo (todo) de color de la rosa.</i>	<i>Negro como / más negro que el azabache - el betún - el carbón - la cucaracha - el ébano - la endrina - un grajo - una hormiga - la mora - la muerte</i>	

	<i>Negro como / más negro que la olla de una guarda. - la pena - la pez.</i>	
	<i>Negro como / más negro que el no tener la tinta - un vencejo</i>	
	<i>Pasar horas negras.</i>	
	<i>Eso se pone negro.</i>	
	<i>Poner negro de golpes.</i>	
	<i>Verse negro para...</i>	
	<i>Esa es más negra / esa sí que es negra.</i>	
	<i>Blanco y migado, leche.</i>	
	<i>Carta blanca.</i>	
	<i>Dar en el blanco.</i>	
	<i>De guante blanco.</i>	
	<i>Dar / entregar/ firmar un cheque en blanco.</i>	
	<i>De punta en blanco[ir, estar, ponerse, vestirse].</i>	
	<i>Irse de punta en blanco.</i>	
	<i>Estar / quedarse sin blanca / No tener ni blanca.</i>	
	<i>Fumata blanca [haber].</i>	
	<i>Las trampas salen blancas.</i>	
	<i>Quedarse / estar en blanco.</i>	
	<i>Tener / quedarse con / estar con la mente en blanco.</i>	
	<i>Blanco como el armiño / la azucena / un coco.</i>	
	<i>Más blanco que el jazmín / la leche / un mármol / un muerto.</i>	
	<i>Blanco como / más que cera.</i>	
	<i>Blanco como el nardo.</i>	
	<i>Poner /hacer ver/ lo blanco negro.</i>	
	<i>No distinguir lo blanco de lo negro.</i>	
	<i>Le salió en blanco.</i>	
	<i>Ni el blanco de la uña.</i>	
	<i>Estar / ponerse al rojo vivo.</i>	

	<i>El farolillo rojo [ser, llevar, tener].</i>	
	<i>Dar [tener, poner] la luz roja.</i>	
	<i>Les echaron con el rojo.</i>	
	<i>Llevarse la roja.</i>	
	<i>El príncipe azul [ser, encontrar].</i>	
	<i>El que quiera azul celeste, que le cueste.</i>	
	<i>¡A buenas horas, mangas verdes!</i>	
	<i>Chiste verde.</i>	
	<i>Poner verde.</i>	
	<i>Venía el villano vestido de verde.</i>	
	<i>Viejo verde.</i>	
	<i>No dejar verde ni seco.</i>	
	<i>Entre verde y seco.</i>	
	<i>Ponerse verde de comer algo.</i>	
	<i>Ir al / para el verde.</i>	
	<i>Tomar un verde.</i>	
	<i>Darse un verde.</i>	
	<i>Comerse un marrón.</i>	
	<i>Pasar de castaño a oscuro.</i>	
	<i>No dejar roso ni velloso.</i>	

Celkový počet výrazů je 80, z toho celých 13 případů má úplný ekvivalent v českém jazyce, 61, tedy naprostá většina, je přeložitelná do češtiny s malými změnami a v 6 případech není možno najít významově odpovídající výraz.

Problematické výrazy z hlediska překladu do českého jazyka (žádný ekvivalent).

a) *La novia que se come un garbanzo negro y novio tiene, poco lo quiere.*

Toto rčení tvrdí, že: „Dívka, která sní černé zrna cizrny, svého přítele miluje jen málo“ V českém jazyce opět nenacházíme nic podobného.

b) *Manos blancas no ofenden.*

Výraz by při doslovném překladu do češtiny vypadal asi takto: „bílé ruce neurazí“, což by pochopitelně českému mluvčímu nedávalo žádný smysl.

c) *Azul con verde, muerde.*

„Modrá se zelenou se koušou“. V češtině nám maximálně některé barvy neladí, nebo nehrají. Tento španělský frazém však přímo naznačuje, že se modrá k zelené nehodí. V českém jazyce opět nic podobného nepozorujeme.

d) *La que se viste de verde, en/a su hermosura se breve.*

La que se viste de verde, toda su hermosura pierde.

Quien se viste de verde, a su rostro se breve.

Quien con verde se breve, por quapa se tiene.

La que a vestirse de verde se breve, por quapa se tiene.

La que se viste de verde o es guapa o se lo cree.

Del diablo se aconsejó la morena que de verde se vistió.

Tato frazeologická spojení sdělují, že dívce oblečené do zelené barvy to moc slušet nebude. V českém jazyce na podobnou souvislost mezi krásou a zeleným oděvem nenarazíme.

e) Stejně tak pro výraz *Quien se viste de marrón, por quapa se tiene.* budeme jen stěží hledat český ekvivalent. Případný překlad by mohl znít: Ta, která do hnědé se obléká, za krasavici se má. V českých zvycích ale opět žádná ustálená souvislost mezi hnědým oděvem a krásou neexistuje.

f) *Ser el cerebro gris.*

„Být šedým mozkiem“ v českém jazyce nedává smysl. Dalo by se říci, že doslovný překlad by zde způsobil spíše opačné pochopení výrazu. Šedá by mohla indikovat stáří a tak by řeč byla o již zestárlém, opotřebovaném či zakrnělém mozku. Zatímco ve španělštině význam nemá nikterak pejorativní charakter, nýbrž označuje nejchytřejšího jedince.

4. Dvojjazyčný glosář analyzovaných frazeologismů¹.

<i>Ser de pata negra.</i>	být skvělý, úžasný, kvalitní, pravý
<i>Ser el garbanzo negro.</i>	být černou ovci (rodiny či nějaké jiné skupiny)
<i>Estar [meter, poner, tener] en la lista negra.</i>	být [dát, mít] na černé/ou listinu
<i>Estar/ ponerse negro.</i>	být našťvaný, být vyjevený
<i>La bestia negra.</i>	černá ovce
<i>Ser la oveja negra.</i>	být černou ovci (zpravidla rodiny)
<i>Mano negra.</i>	zákeřná ruka, ruka osudu
<i>Más negro que Tito/que un tito (como un tito).</i>	černý jako uhel, černý jako čert
<i>Negro sobre blanco.</i>	černé na bílém
<i>Tener / tocarle a alguien la negra.</i>	mít smůlu
<i>Ver lo negro / Ver lo todo negro.</i>	vidět to (vše) černě
<i>Pasarlas negras.</i>	protloukat se bídou, živořit bídě
<i>Fue la negra al baño y tuvo que contar para todo el año.</i>	dělat z komára velblouda
<i>Para que va la negra al baño si blanca no puede ser?</i>	kdo míří vysoko, padá nízko
<i>Sobre negro no hay tintura.</i>	dvakrát měř, jednou řež
<i>La novia que se come un garbanzo negro y novio tiene, poco lo quiere.</i>	-
<i>Un frío negro.</i>	strašná zima
<i>Negro como / más negro que el azabache</i>	
<ul style="list-style-type: none"> - el betún - el carbón - la cucaracha - el ébano - la endrina - un grajo - una hormiga - la mora - la muerte 	<ul style="list-style-type: none"> úplně černý uhlově černý černá jako uhel / ebenové dřevo / trnka
<i>Negro como / más negro que la olla de una guarda.</i>	
<ul style="list-style-type: none"> - la pena - la pez 	černý jako smola
<i>Negro como / más negro que el no tener la tinta</i>	
<ul style="list-style-type: none"> - un vencejo 	černý jako noc
<i>Pasar horas negras.</i>	zažít (si) horké chvíle
<i>Eso se pone negro.</i>	zčernat, prskat vzteky, být z toho vyjevený / vedle
<i>Poner negro de golpes.</i>	zmalovat někomu hřbet, zbloulovat
<i>Verse negro para...</i>	dosahovat něčeho s vypětím sil, stěžít
<i>Esa es más negra / esa sí que es negra.</i>	v tom je zakopaný pes
<i>Blanco y migado, leche.</i>	je nad slunce jasné, (odkud vítr fouká)
<i>Carta blanca</i>	dát někomu plnou moc / volnou ruku
<i>Dar en el blanco.</i>	strefit se do černého

¹ Výrazy psané tučným fondem jsou obraty problematické, jež ponechávám bez překladu.

<i>De guante blanco.</i>	bílé límečky, administrativní pracovníci také: elegantně / zdvořile / fér
<i>Dar / entregar/ firmar un cheque en blanco.</i>	dát volnou ruku
<i>De punta en blanco</i> [ir, estar, ponerse, vestirse].	voháknutý, v plné parádě, jako ze škatulky
<i>Irse de punta en blanco.</i>	jít rovnou
<i>Estar / quedarse sin blanca / No tener ni blanca.</i>	být švorc / na mizině / bez peněz/ nemít ani vindru
<i>Fumata blanca</i> [haber].	bílý dým (ve znamení shody / příměří)
<i>Las trampas salen blancas.</i>	pravda nakonec vypluje na povrch, lež má krátké nohy
<i>Manos blancas no ofenden.</i>	-
<i>Quedarse / estar en blanco.</i>	nemyslet na nic, mít prázdko v hlavě
<i>Tener / quedarse con / estar con la mente en blanco.</i>	mít okno, okénko v paměti
<i>Blanco como la nieve.</i>	sněhobílý, nevinný jako lilie
<i>Blanco como el armiño / la azucena / un coco.</i>	bělostný jako sníh / jak padlý sníh
<i>Más blanco que el jazmín / la leche / un mármol / un muerto.</i>	bledý/á na smrt, bílý jako křída
<i>Blanco como / más que cera.</i>	voskově bílý/á, bledý jako stěna / bílý/á jako stěna
<i>Blanco como / más blanco que el papel / la pared.</i>	bílý jako stěna, bílý jako křída
<i>Blanco como el nardo.</i>	bělostný jako sníh
<i>Blanco como / más que un cádaver / difunto.</i>	bílý jako mrtvola
<i>Poner /hacer ver/ lo blanco negro.</i>	převracet všechno vzhůru nohama / naruby
<i>No distinguir lo blanco de lo negro.</i>	být někomu něco jedno
<i>Le salió en blanco.</i>	dopadnout bledě
<i>Ni el blanco de la uña.</i>	ani co by se za nehet vešlo
<i>Estar / ponerse al rojo vivo.</i>	Být na ostří nože (o situaci), situace je bouřlivá, jde do tuhého
<i>El farolillo rojo</i> [ser, llevar, tener].	být na chvostě (poslední v pořadí)
<i>Dar</i> [tener, poner] <i>la luz roja.</i>	někomu něco zakázat
<i>Rojo como un camarón.</i>	červený jako rak
<i>Les echaron con el rojo.</i>	vylili jim pérka
<i>Llevarse la roja.</i>	jet na červenou
<i>El príncipe azul</i> [ser, encontrar].	být ten pravý, princ na bílém koni
<i>Tener sangre azul</i> [tener, ser de].	mít královskou krev / modrou krev
<i>Azul con verde, muerde.</i>	-
<i>El que quiera azul celeste, que le cueste.</i>	bez práce nesjsou koláče, žádná růže není bez trní
<i>¡A buenas horas, mangas verdes!</i> svůj čas	všechno má
<i>Dar</i> [tener, encender] <i>la luz verde.</i>	dát zelenou (svolení)
<i>Chiste verde.</i>	sprostý vtip
<i>Estar alguien verde.</i>	být zelenáč

<i>Poner verde.</i>	sjet / setřít někoho, vynadat někomu, pomlouvat
<i>Estar verde de envidia.</i>	závistí zezelenat, blednout závistí, pukat vzteky
<i>Venia el villano vestido de verde.</i>	vlk v beránkově rouše
<i>Viejo verde.</i>	nadrženec, chlípny stárec, oplzlák, prasák, starý donchuán, starý vošousta, starý sprosták, starý proutník, nadržený obstarožní holkař, starý kanec, starý nemrava
<i>La que se viste de verde, en/a su hermosura se breve.</i> <i>La que se viste de verde, toda su hermosura pierde.</i> <i>Quien se viste de verde, a su rostro se breve.</i> <i>Quien con verde se breve, por quapa se tiene.</i> <i>La que a vestirse de verde se breve, por quapa se tiene.</i> <i>La que se viste de verde o es guapa o se lo cree.</i> <i>Del diablo se aconsejó la morena que de verde se vistió.</i>	-
<i>No dejar verde ni seco.</i>	nenechat kámen na kameni
<i>Entre verde y seco.</i>	nanicovatý
<i>Ponerse verde de comer algo.</i>	moci se po něčem utlouci
<i>Ir al / para el verde.</i>	jít na venkov
<i>Tomar un verde.</i>	pít maté
<i>Darse un verde.</i>	dát si pohov, zaflámovat si, přecpat se
<i>Comerse un marrón.</i> svých činů	nést následky
<i>Quien se viste de marrón, por quapa se tiene.</i>	-
<i>Pasar de castaño a oscuro.</i>	to už přestává legrace, čím dál tím hůře
<i>No dejar roso ni velloso.</i>	hlava nehlava
<i>Ver algo (todo) de color de la rosa.</i>	vidět vše růžově, dívat se na svět růžově skrz růžové brýle
<i>Ser el cerebro gris.</i>	-

5. Závěr

Užívání frazémů v komunikaci, tj. jejich začleňování do projevu, a jejich rozšifrování adresáty, je proces silně ovlivňující vyznění a pochopení či nepochopení podstaty celého sdělení.

Frazeologismy vnímám jako něco, co náš jazyk obohacuje, zpestřuje, ozvláštňuje a posunuje hranice mezilidské komunikace o stupínek výše. Navíc se domnívám, že lze podle úrovně znalosti různých frazeologických obrátů vytvářet do jisté míry i závěry o dosažené znalosti konkrétního cizího jazyka. Je tomu tak především proto, že používání frazeologismů se dá spíše očekávat od rodilých mluvčích či velmi pokročilých studentů daného jazyka, kteří těchto, dalo by se říci i, speciálních znalostí nabydou až po dlouhodobějším praktickém používání jazyka a to zejména v jeho mluvené formě a pravděpodobně také v zemi, kde se daným jazykem mluví.

V části praktické jsem provedla sběr frazeologismů obsahující barvy, abych je pak analyzovala po stránce formální dle slovních druhů a také dle povahy vztahu mezi nimi. Nakonec jsem frazémy vyhledávala v česko-španělském korpusu Intercorp a španělské databázi CREA. Z hlediska četnosti, bylo ve všech publikacích nejvyšší zastoupení frazeologismů obsahující barvu černou či bílou. Ostatní barvy jsou zastoupeny o poznání méně. V praktické části jsem také potvrdila, že důležitou roli při interpretaci a porozumění frazémů hraje kontext a že jejich specifickým aspektem je jejich původ. Motiv, který dal frazému vzniknout, se velmi často váže k různým zvykům a historickým událostem a vytváří z oblasti IF jakousi sondu do minulosti, zde se zachovávají historické souvislosti či způsoby jakými lidé dříve žili, aniž bychom si to při používání výrazu nikterak uvědomovali.

Právě s touto historickou a kulturní podmíněností souvisí problém, který uvádím v úvodní hypotéze. Jedním z cílů praktické části bylo, že se budu v praktické části zabývat přeložitelností jednotlivých frazeologických výrazů. Toto se v některých případech ukazuje jako nelehký úkol, někdy spíše až nemožný. Děje se tomu tak především z důvodu kulturní podmíněnosti, neboť různé kultury vnímají stejné podněty jinak, což se samozřejmě odráží i v jazyce. Neboť jsou to neodmyslitelně právě zvyklosti a životní moudra, která nacházíme v ustálených slovních spojeních.

Poté, co jsem určila slovní druhy, z nichž se výrazy skládají, jsem došla k zjištění, že mezi nejčastěji se vyskytující patří ve frazeologii barev adjektiva, adverbia, substantiva a verba. Mezi nejčastější sturuktury pak patří V-S, S-A a V-S-A. Analogicky je možno tvrdit totéž o celé oblasti IF.

Závěrem praktické části jsem provedla kvantitativní analýzu všech sebraných výrazů, ze které je již po prvním pozorování patrné, že sice převládají spojení, k nimž v českém jazyce nalezneme podobný ekvivalent a je možno je bez větších problémů překládat (76 % případů ze zkoumaného vzorku), ale najdou se i taková, jež zkrátka možno přeložit není, byť se jedná o menšinu (8 %). Celých 16 % mělo v českém jazyce ekvivalent úplný.

6. Resumé

El tema de esa tesis es la fraseología de la lengua española y checa con el enfoque en el uso de los colores en la construcción de las locuciones o frases hechas. El trabajo se divide en dos partes principales, primero la de teoría y segundo la de práctica. En la parte teórica describo la fraseología desde el punto de vista lingüístico, histórico y cultural. Presento los rasgos generales de las locuciones y su clasificación. También me dediqué a explicar el carácter interlingüístico de la fraseología y destaco lo importante que es enseñarla a los que aprenden el español como lengua extranjera. En la parte práctica me basé en varios diccionarios que sirvieron para extraer todas las frases hechas que contengan en sí algún color. Una vez teniendo esos datos recogidos, los utilicé en el análisis del significado, en su clasificación formal y por último en el análisis translatólogico. Me interesó también la etimología² de los ejemplos presentados, porque la razón que contribuyó a la creación de las expresiones muchas veces está relacionada con algunas costumbres o eventos históricos. Así que se puede concluir que las frases hechas conservan en sí las tradiciones y datos históricos.

En cuanto a la frecuencia de aparición de particulares colores, los más empleados fueron el blanco y el negro. Al llevar al cabo la clasificación según clases de palabras descubrí que las que más se repiten son los adjetivos, adverbios, sustantivos y verbos. De esos componentes se suelen formar estructuras V-S, S-A y V-S-A.

Una gran parte del bloque práctico ocupa el análisis translatólogico. Para realizarlo, utilicé dos online corpora en las que busqué las frases hechas, que apunté de los diccionarios. Una checa (InterCorp) y otra española, disponible por la RAE³(CREA⁴) Así ilustré el uso fraseológico en un contexto breve. Además buscaba las traducciones en un vocabulario checo.

Entre varias conclusiones que hice escribiendo ese trabajo, una de las más claras es que las locuciones son algo que enriquece nuestras lenguas y hace que el uso de la lengua, escrita o hablada, se vuelva más interesante. También muestran que cada lengua tiene sus específicos diferentes. No cabe duda en que el uso de las locuciones es una señal de que el hablante que los emplea en sus oraciones o es nativo o tiene un nivel avanzado del idioma.

---

² Especialidad lingüística que estudia el origen de las palabras al considerar su existencia, significación y forma.

³ Real Academia Española

⁴ El Corpus de Referencia del Español Actual

Eso tiene que ver con el objetivo mayor de mi tesis, que compara y observa como equivalen las mismas expresiones fijas en los dos idiomas. En cuanto a las frases hechas el aspecto cultural es algo muy importante y siempre se tiene que tener en cuenta, sobre todo para la traducción de textos que las contienen. Al final de la parte práctica hice la analisis cuantitativa. La conclusion es que predominan las frases hechas que tienen una expresión parecida en checo así que se pueden traducir sin dificultad (76 % de casos de la muestra analizada). Pero encontré también aquellas que no era posible traducir (8 %). Por fin, 16 % de las expresiones tuvieron un equivalente pleno, es decir, idénticamente construido en ambos idiomas.

BIBLIOGRAFIE

a) tištěné publikace

BALOWSKI, Mieczyslaw. Glottodidaktické otázky české frazeologie. Ústí nad Labem: UJEP Ústí nad Labem. 2007.

BUITRAGO JIMÉNEZ, Alberto. *Diccionario de dichos y frases hechas*. Madrid: Espasa. 2007.

CANTERA, Jesús. *Diccionario de dichos y expresiones del español: su interpretación al alcance de todos*. Madrid: Abada, 2011

ČERMÁK, František. *Autoreferát disertace k získání vědecké hodnosti doktora filologických věd*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 1990.

ČERMÁK, František. *Frazeologie a idiomatika Česká a obecná*. Praha: Karolinum, 2007.

ČERMÁK, František. *Idiomatika a frazeologie češtiny: skriptum pro posl. filozof. fak. Univ. Karlovy. 1. vyd.* Praha: Univerzita Karlova, 1982.

DOUBEK, Jiří. *Stručná česko-španělská frazeologie*. 1. vyd. Praha: SPN. 1961.

DUBSKÝ, Josef. *Velký španělsko-český slovník I. a II. díl*. Praha: Academia, 1999.

ETXABE, Regino. *Diccionario de refranes comentado*. Madrid: Ediciones de la Torre, 2011

GARCÍA-PAGE, Mario. Binomios fraseológicos antitéticos. In: WOTJAK, Gerd. *Estudios de fraseología y fraseografía del español actual*. Madrid: Iberoamericana, 1998)

HASIL, Jiří. *Interkulturní aspekty mezikulturní komunikace*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně Ústí nad Labem, 2011.

RUIZ GURILLO, Leonor. *Las locuciones en español actual*. Madrid: Arco Libros, 2001

SOUBUSTOVÁ, Jitka. *Frazeologie interkulturně*. In: CULKOVÁ, Věra, ed. *Interkulturní dimenze v cizích jazycích II: sborník přednášek*. [Pardubice]: Univerzita Pardubice, 2007.

b) internetové zdroje

MLACEK, J. – ĎURČO, P. a kol. (1995): *Frazeologická terminologia* [online].
Bratislava: JÚŠ SAV. [8/3/2016].

(Dostupné z:

http://www.juls.savba.sk/ediela/frazeologicka_terminologia/)

SARDELI, María Antonella. Creencias populares, supersticiones y fraseología. Centro
Virtual Cervantes: Instituto Cervantes, 2015. [10/3/2016].

(Dostupné z:

http://cvc.cervantes.es/lengua/biblioteca_fraseologica/n3_sardelli/default.htm)

c) konzultované korpusy

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: Banco de datos (CREA) [en línea]. *Corpus de
referencia del español actual*. <http://www.rae.es>. [17/3/2016].

Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav
Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. Dostupný z WWW:
<http://www.korpus.cz>. [17/03/2016].